

GEA, FLORA ET FAUNA

Catàleg dels coleòpters crisomèlids de Catalunya IV. Alticinae

Eduard Petitpierre*

Rebut: 23.11.98

Acceptat: 02.06.99

Resum

Es detalla la llista de les 171 espècies de 19 gèneres de Chrysomelidae Alticinae trobades a Catalunya, vuit de les quals només s'han citat dels Pirineus orientals a França i d'aquestes vuit dues d'elles també a Andorra. *Psylliodes picinus* (Marsh.) és citació nova per a la fauna ibèrica, *Longitarsus linnaei* (Duft.) i *Phyllotreta ochripes* (Curt.) són noves per a la fauna espanyola peninsular, *Epitrix intermedia* Foudr., *Longitarsus anchusae* (Payk.), *L. ferrugineus* (Foudr.), *L. ganglbaueri* Heiktgr., *L. quadriguttatus* (Pontop.), *L. rubiginosus* (Foudr.), *Psylliodes gibbosus* All. i *P. hispanus* Heiktgr. ho són per a la fauna de Catalunya, i *L. melanocephalus* (Deg.) i *Phyllotreta punctulata* (Marsh.) per a la de Mallorca i les Balears.

MOTS CLAU: Coleoptera, Chrysomelidae, Alticinae, catàleg, Catalunya.

Abstract

Checklist of the Coleoptera Chrysomelidae of Catalonia IV. Alticinae

* Laboratori de Genètica. Departament de Biologia. Facultat de Ciències. UIB i IMEDEA, CSIC-UIB, Campus UIB. 07071 Palma de Mallorca.

The checklist of the 171 species from 19 genera of Chrysomelidae Alticinae found in Catalonia is given, eight of them being recorded only from the Pyrenées Orientales in France, except for two found also in Andorra. *Psylliodes picinus* (Marsh.) is new to the Iberian fauna; *Longitarsus linnaei* (Duft.) and *Phyllotreta ochripes* (Curt.) are new to Peninsular Spain; *Epitrix intermedia* Foudr., *Longitarsus anchusae* (Payk.), *L. ferrugineus* (Foudr.), *L. ganglbaueri* Heiktgr., *L. quadriguttatus* (Pontop.), *L. rubiginosus* (Foudr.), *Psylliodes gibbosus* All. and *P. hispanus* Heiktgr. are new to the fauna of Catalonia and *L. melanocephalus* (Deg.) and *Phyllotreta punctulata* (Marsh.) to that of Mallorca and the Balearic Islands.

KEYWORDS: Coleoptera, Chrysomelidae, Alticinae, checklist, Catalonia.

Resumen

Catálogo de los coleópteros crisomélidos de Cataluña IV. Alticinae

Se detalla la lista de las 171 especies de 19 géneros de Chrysomelidae Alticinae encontradas en Catalunya, ocho de las cuales sólo se han citado de los Pirineos Orientales en Francia y de estas ocho, dos de ellas también de Andorra. *Psylliodes picinus* (Marsh.) es cita nueva para la fauna ibérica, *Longitarsus linnaei* (Duft.) y *Phy-*

lloireta ochripes (Curt.) son nuevas para la fauna española peninsular, *Epitrix intermedia* Foudr., *Longitarsus anchusae* (Payk.), *L. ferrugineus* (Foudr.), *L. ganglbaueri* Heiktgr., *L. quadriguttatus* (Pontop.), *L. rubiginosus* (Foudr.), *Psylliodes gibbosus* All. y *P. hispanus* Heiktgr. lo son para la fauna de Cataluña, y *L. melanocephalus* (Deg.) y *Phylloireta punctulata* (Marsh.) para la de Mallorca y las Baleares.

PALABRAS CLAVE: Coleoptera, Chrysomelidae, Alticinae, catálogo, Cataluña.

Introducció

En publicar-se el darrer article del catàleg dels coleòpters crisomèlids de Catalunya (85), quedaven pendents de tractar les espècies de tres subfamílies: Alticinae, Hispinae i Cassidinae. En aquest treball incloem els Alticinae, la subfamília més rica en espècies de tots els crisomèlids de Catalunya i la menys estudiada, a causa de la mida petita i les dificultats de captura i d'identificació de moltes de les espècies d'aquest grup. La publicació recent de la fauna de França d'Alticinae (34), la de Polònia per a tres gèneres de la subfamília (112), junt amb la revisió dels *Longitarsus* europeus (113), la monografia dedicada per Gruev & Döberl (1997) a la biogeografia de les espècies paleàrtiques d'aquest grup, i sobretot pel que fa referència a Espanya, la revisió dels *Longitarsus* ibèrics (7), ens han esperonat i també facilitat molt particularment la redacció del present treball. El material col·lectat per nosaltres i que figura a la coll. Petitpierre ve indicat com a (P.), el del Museu de Zoologia de Barcelona (MZB), el del Museo Nacional de Ciencias Naturales de Madrid (MNCN), i el dels col·legues entomòlegs que me l'han subministrat s'assenyala amb els seus respectius cognoms.

Resultats

Altica Geoffroy, 1762

1. *A. ampelophaga* Guerin-Meneville, 1858
Barcelona: Sant Miquel del Fai (27), Calella (30), Gualba de Baix (P.). Tarragona: la Riba (1), Altafulla (P. Oromí leg. *in coll.* P.). Lleida: Seròs (T. Yélamos leg. *in coll.* P.)

Espècie mediterrània i d'Europa central que colonitza també les illes Açores (52). Balcells (1954) esmenta aquesta espècie de quasi totes les regions d'Espanya i de Portugal. Jolivet (1953) la cita de les illes Balears, Heyden (1870) del nord de Portugal i de Lleó, Górriz (1902) de Saragossa, Torres Sala (1962) de València i Alacant, Biondi (1991) de Burgos, García-Ocejo *et al.* (1992) d'Àvila, Bastazo *et al.* (1993) de Cadis, Còrdova, Granada i Màlaga, i García-Ocejo i Gurra (1995) de la serra de Guadarrama a Madrid. Recentment l'hem col·lectada de l'Algarve al sud de Portugal (P.). És plaga de la vinya, *Vitis vinifera* L. (Vitaceae), però també es pot trobar menjant altres plantes: *Epilobium*, *Oenothera*, *Circaea* (Onagraceae) i *Lythrum salicaria* L. (Lythraceae). A Espanya, segons Balcells (1954), és una espècie multivoltina i, com els adults hivernen, poden trobar-se durant tot l'any.

2. *A. brevicollis* Foudras, 1860 ssp. *coryletorum* Král, 1964

Barcelona: Riells del Fai (A. Viñolas leg.). Lleida: Lés i vall de Toran a la Vall d'Aran (86). Girona: Espinelves (103), Montseny: Sant Segimon (P.), Collfred (A. Viñolas leg. *in coll.* P.)

Malgrat que l'espècie té una corologia euroasiàtica, la ssp. *coryletorum* està limitada a Europa (52). A la península Ibèrica, Král (1976) l'esmenta de Madrid, i Heyden (1870) i Bastazo *et al.* (1993) la citen de Lleó. També es coneix del nord de Portugal (62). Viu sobre

les fulles dels avellaners (*Corylus avellana* L.), on es troba de juny a setembre.

3. *A. carduorum* Guerin-Meneville, 1858

Barcelona: Riells de Montseny (T. Yélamos leg.).

Espècie euroasiàtica introduïda al Canadà (52). S'ha citat de Viscaia (21), Conca (67), sierra de Cazorla a Jaén (31), i de dues localitats de Ciudad Real (88). S'alimenta de diverses espècies de cards dels gèneres *Cirsium* i *Carduus* (Asteraceae), segons indica Doguet (1994).

4. *A. lythri* Aubé, 1843

Barcelona: la Garriga, Aiguafreda: l'Avençó, Gualba de Baix, Sant Pere de Torelló, Sant Celoni, Monistrol, Sant Martí de Tous (P.). Tarragona: l'Espluga de Francolí, Sant Magí de Brufaganya, Pont d'Armentera (P.). Lleida: Alfarràs, Montferrer, Montcortès (P.), i dues localitats de la Vall d'Aran (86). Girona: Viladrau (79), Arbúcies, Empúries, Sant Pere Pescador (P.)

Espècie de corologia europea (52). Fora de Catalunya, s'ha citat de les illes Balears (64), serra de Cazorla a Jaén (22; 31), Conca (72), i Seabra (1942) l'assenyala de dues localitats de Navarra (J.I. Recalde leg.), Sòria, Conca, Toledo i l'Algarve al sud de Portugal (P.). Viu sobre diverses plantes silvestres o cultivades d'Onagraceae, com els *Epilobium*, *Oenothera*, *Clarkia*, *Fuchsia*, *Circaea*, i *Lythrum salicaria* L. (Lythraceae) (34). Les dates de captura dels adults van des de març fins a desembre.

5. *A. oleracea* (Linnaeus, 1758)

Barcelona: vall de Sant Medir, can Borrell (3), el Prat de Llobregat, Sant Pere de Ribes, Monistrol, Sant Sadurní d'Anoia, la Garriga, l'Ametlla, Tagamanent, Cànoves: Vallfornés, Gualba de Baix, Sant Julià de Cabrera, Ta-

vertet, Sant Sadurní d'Osormort, Ripoll (P.), Cervelló (C. Segarra leg.). Tarragona: la Febró, els Motllats (1). Lleida: Àger, Port d'Àger, vall de Tavascan (P.), Pont de Suert (10), i moltes localitats de la vall d'Aran (86). Girona: Bordils (98), l'Escala, Empúries, Hostalric, Vidrà, Joanetes, Banyoles, Planols, Queixans, Llivia (P.), Massanet de Cabrenys (T. Yélamos leg.).

Espècie euroasiàtica introduïda al Canadà (52). Fora de Catalunya l'hem vista o col·lectada també a Navarra, al Moncayo a Saragossa (87), Zamora, Còrdova i l'Algarve al sud de Portugal (P.). Wagner (1927) cita aquesta espècie de Terol, Biondi (1991) de Palència, LLeó, Salamanca i Valladolid, García-Ocejo *et al.* (1992) d'Àvila, Bastazo *et al.* (1993) de Cantàbria, Osca, Sòria i Terol, i García-Ocejo i Gurra (1995) de la serra de Guadarrama a Madrid. Sembla, doncs, bastant més abundant a la meitat nord peninsular que a la sud. S'alimenta de bastantes famílies de plantes: Polygonaceae, Onagraceae, Cistaceae, Ericaceae, Lythraceae, Scrophulariaceae i Rosaceae (34). Les dates de captura dels exemplars catalans van del març fins al setembre.

6. *A. palustris* (Weise, 1888)

Girona: Sils (P., C. Segarra leg.).

Espècie de distribució general euroasiàtica i mediterrània (52), que viu segons Doguet (1994) sobre diversos *Epilobium* (Onagraceae) i *Lythrum salicaria* L. (Lythraceae). A part de la citació catalana, s'ha esmentat també de Setúbal a Portugal (9) i de LLeó (90). Les dates de captura d'adults a Catalunya són dels mesos d'abril i juny.

7. *A. tamaricis* (Schrank, 1758)

Barcelona: Montesquiu (P.) sobre *Salix purpurea* L. Girona: Sant Jaume de Llierca (88) sobre *Salix purpurea* L. Pirineus orientals: Elne (34).

Espècie euroasiàtica i eurosiberiana (51). Král (1966) indica la ssp. *franzi* Král d'Osca, Pontevedra, Orense, Madrid i Conca, i Bastazo *et al.* (1993) també d'Osca. Seabra (1942) l'assenyala de dues localitats del sud de Portugal. Les seves plantes hostatjadores, a part de les Salicaceae, pertanyen a les Elaeagnaceae, Tamaricaceae i Betulaceae (34). Les dates de captura d'adults a Catalunya són de juliol, agost i novembre.

Aphthona Chevrolat, 1837

8. *A. abdominalis* (Duftschmidt, 1825)

Barcelona: Arenys de Munt, Sant Boi de Llobregat, Vallirana, el Vendrell (MZB). Pirineus Orientals: Prada (34).

Espècie euroasiàtica, que a l'Europa occidental arriba fins l'est i el sud-est de França (34; 52). No l'hem vista d'altres localitats de la península Ibèrica, però Torres Sala (1962) l'esmenta de Madrid i de València. Les citacions de Balears (64) són errònies. Segons Doguet (1994) viu sobre *Euphorbia cyparissias* L. (Euphorbiaceae).

9. *A. atrocaerulea* (Stephens, 1831) (= *A. cyanella* Redtenbacher, 1849)

Tarragona: l'Albiol (1).

Bastazo *et al.* (1993) l'indiquen d'Almeria, Jolivet (1953), Bastazo *et al.* (1993) i Gómez-Zurita *et al.* (1996) de diverses localitats de Mallorca, a les Balears, i Novoa *et al.* (1998) de tres llocs de la Corunya a Galícia. A Mallorca viu sobre *Euphorbia esula* L. i és freqüent per la primavera, però a Catalunya no coneixem el seu trofisme. La seva corologia general cobreix tota l'Europa occidental i central, des d'Anglaterra fins a Ucraïna (34; 52).

10. *A. carbonaria* Rosenhauer, 1856

Barcelona: Gavà, Prat del Llobregat (P.).

Doguet (1994) també l'indica dels Pirineus orientals francesos. Es distribueix principal-

ment per l'Europa occidental mediterrània (51). Dins la península Ibèrica està també assenyalada de Màlaga (36) i Cadis (9; 36). Sembla viure sobre les *Euphorbia*, però no se sap en quines espècies (34).

11. *A. cyparissiae* (Koch, 1803)

Barcelona: Gualba de Baix (P.). Lleida: la Seu d'Urgell, Port del Cantó (P.). Girona: Planols, Llívia (P.), Bordils (97). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

També hem col·lectada, aquesta espècie, al Pirineu d'Osca. Totes les captures son del juny, juliol i agost. Viu sobre *Euphorbia cyparissias* L. Té una corologia europea (34; 52; 111), però no viu a la meitat sud d'Espanya en contra de l'opinió d'aquests darrers autors, ni tampoc a les Balears malgrat que ho diguin Jolivet (1953) i Gruev & Döberl (1997).

12. *A. depressa* Allard, 1860

Barcelona: Esplugues de Llobregat, la Garriga (87), Centelles (MZB). Girona: Empúries (P.), Bordils (98).

Espècie de la Mediterrània occidental (52). També es coneix de les Balears (64), i a part de l'arxipèlag, a més a més, s'ha capturada a Alacant, Jaén, Màlaga, Cadis, i a Setúbal (Portugal) (9; 10; 31; 36; P.). La forma ibèrica i del sud de França és la ssp. *aenea* Allard, 1860 (34). Es troba a la primavera i la tardor, principalment sobre *Euphorbia helioscopia* L.

13. *A. espagnoli* Král, 1965

Tarragona: els Motllats, la Riba (1), la Mola de Falset (65).

Endemisme ibèric propi del sud de Catalunya i de llevant del qual es desconeix la seva planta hostatjadora. També l'hem col·lectat a Alacant al mes d'octubre, però les dates de captura dels exemplars catalans són de juliol.

14. *A. euphorbiae* (Schrank, 1781)

Barcelona: Barcelona (29, sub *Haltica euphorbiae*), el Prat de Llobregat (P.), Guardiola de Berga (MZB). Tarragona: Riudecanyes (P.). Lleida: Àger (C. Segarra leg.).

Té una corologia general euroasiàtica, euro-siberiana i mediterrània (34; 52). És molt abundant a Andalusia (9; 17; 31; 36; 94), i també s'ha col·lectat a Saragossa (50), Ciudad Real (9), València (107), Madrid (46; 73), i no és rara a les Balears (64; 84). Finalment, Heyden (1870) l'assenyala a dues localitats de Portugal. A Catalunya és una espècie esporàdica. El seu trofisme és sobre els *Linum* (Linaceae) i les *Euphorbia* (Euphorbiaceae), però els adults sembla que poden menjar també altres plantes (6; 34; 84).

15. *A. flaviceps* Allard, 1859

Barcelona: Parc de la Ciutadella a Barcelona, Capellades (MZB). Tarragona: Poblet, Pratedip (MZB).

És l'espècie d'*Aphthona* més abundant a les Balears, on viu sobre *Euphorbia paralias* L. (48; 64). S'ha citat també de la serra d'Albarrasí a Terol (83). Té una distribució general mediterrània i de l'Àsia occidental i central fins a l'Afganistan (34; 52; 111).

16. *A. herbigrada* (Curtis, 1837)

Barcelona: Collsuspina, Seva, Cantoni-gròs, Montseny: Santa Fe de Montseny (114), Collformic i Sant Marçal (P.). Lleida: Bóixols (10), refugi Verge d'Ares, i varies localitats de la Vall d'Aran (86). Girona: Vidrà (97), Queralbs (P.) .

La seva corologia cobreix quasi tot Europa i s'estén pel nord-oest de l'Àfrica mediterrània (52). A Espanya també l'hem capturada a Osca i Sòria, però no es troba a les Balears en contra de l'opinió de Jolivet (1953). És una espècie abundant a l'alta muntanya, durant tot l'estiu, i que viu sobre els *Helianthemum* (Cistaceae).

17. *A. illigeri* Bedel, 1898

Barcelona: Esplugues, Garraf, la Garriga (97), Sant Just Desvern, Cànoves: Vallfornés, Tagamanent, Aiguafreda: l'Avencó, Vic, Sant Pere de Torelló (P.). Tarragona: Valls (MZB), el Molar, Sant Magí de Brufaganya, Querol (P.). Lleida: Bóixols (10). Girona: Sant Jaume de Llierca (P.).

S'ha citat de Salamanca i Saragossa (13; 14 sub *A. laevigata* F.), Alacant, Conca, Madrid, Guadalajara, Terol i Mallorca (9), i també l'hem capturada a Almeria (P.). Té una corologia general de l'oest de la Mediterrània (112). A Catalunya i la resta d'Espanya l'hem col·lectat sobre *Euphorbia characias* L. (Euphorbiaceae), des d'abril fins a setembre. Sol ésser bastant abundant.

18. *A. lutescens* (Gyllenhal, 1808)

Lleida: dues localitats de la Vall d'Aran (86). Girona: Banyoles, Sant Pere Pescador (P.), Sils (98).

Espècie europea, que arriba cap a l'est fins a l'Àsia occidental (52). No la coneixem d'altres localitats ibèriques, a part de la citació d'Espinho a Portugal per Oliveira (1894). Viu sobre *Lythrum salicaria* L. (Lythraceae), *Filipendula ulmaria* L. i *Rubus* spp. (Rosaceae), segons assenyalan Doguet (1994) i Warchalowski (1995).

19. *A. nigriceps* (Redtenbacher, 1842)

Barcelona: la Garriga (P.), Gavà (97).

Jolivet (1953) la cita de Mallorca i Menorca, d'on també l'hem capturada nosaltres, a part de Màlaga i de Granada; Uhagón (1887) la cita de Badajoz, Codina Padilla (1963b) i Daccordi & Petitpierre (1977) l'assenyalen de Jaén, Bastazo (1984) de Màlaga, Doguet *et al.* (1996) de Cadis, Biondi (1991) de LLeó i de Salamanca, i Novoa *et al.* (1998) de la Corunya. També és citada de Portugal (81; 96). Té una corologia general euromediterrània i s'alimenta de *Geranium* i *Erodium* (Geraniaceae) (34; 111).

20. *A. nonstriata* (Goeze, 1777) (= *A. coerulea* Geoffroy, 1785)

Barcelona: Sant Miquel del Fai (27), pla del Besòs i del Llobregat (29), Cànoves: Vallfornés, el Prat de Llobregat (P.). Lleida: Seròs, Peramola (T. Yélamos leg.). Girona: Sils, Sant Pere Pescador, Banyoles (P.), sobre *Iris pseudacorus* L. (Iridaceae).

Espècie euroasiàtica (34; 52). A la resta d'Espanya s'ha citat de Saragossa (50) i de la Corunya (80), i nosaltres l'hem col·lectada a Sòria (P.) i l'hem vista de Navarra (J.I. Recalde leg.). Bastazo *et al.* (1993) l'esmenten de Sines i Gruev & Döberl (1997) de Setúbal a Portugal. És de trofisme monòfag sobre *Iris pseudacorus* L. (34). La seva fenologia a Catalunya va de maig a juliol.

21. *A. occitana* Doguet, 1988

Barcelona: Gavà (P.). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

Espècie descrita del sud-est de França, a l'Hérault, Aude i als Pirineus orientals. A Espanya és citada d'Alacant (34) i de Granada (36). També es coneix del sud de Portugal (52). A França s'alimenta d'*Euphorbia characias* L. i d'*E. esula* L. (34).

22. *A. ovata* Foudras, 1860

Lleida: dues localitats de la Vall d'Aran (86; 88).

Té una corologia europea que s'estén fins a Turquia (34; 52; 112). Viu sobre varies espècies d'*Euphorbia* (34).

23. *A. punctiventris* Mulsant & Rey, 1874

Barcelona: Cervelló (C. Segarra leg.), la Garriga, Tagamanent, la Puda de Montserrat (P.). Tarragona: Alió, la Riba (88). Girona: Punta Montgó (88), cap de Creus (P.).

Espècie de distribució mediterrània occidental (34; 52). Fora de Catalunya s'ha citat de Mallorca (63), Pontevedra (5), Granada

(8) i l'hem capturada a Terol (P.). Doguet & Tempère (1975) l'assenyalen del sud de Portugal. Viu sobre *Euphorbia amygdaloides* L., *E. characias* L. i *E. cyparissias* L. (Euphorbiaceae) (34). Les dates de captura d'adults a Catalunya van de febrer fins al maig i després també al juliol, però a Mallorca poden col·lectar-se àdhuc al novembre.

24. *A. stussineri* Weise, 1888

Lleida: dues localitats de la Vall d'Aran (86).

No la coneixem d'altres localitats ibèriques. Segons Doguet (1994) la seva planta hostajadora als Pirineus és *Euphorbia hiberna* L. És de corologia europea, des dels Pirineus i el Massís Central francès fins a Ucraïna (52; 112).

25. *A. variolosa* Foudras, 1860

Girona: Sils (88)

Petitpierre & Doguet (1981) l'esmenten també d'Andalusia, a Trevélez (Granada). La seva distribució geogràfica cobreix Espanya, França, Itàlia, Suïssa i el Marroc (52). És citada de dues espècies d'*Euphorbia* (34).

25. *A. venustula* Kutschera, 1861

Barcelona: la Garriga, Aiguafreda, Taverdet (P.), Gualba de Dalt (98). Tarragona: Alió, la Sènia, Coll de Falset (P.). Lleida: Vall d'Aran (86). Girona: Sils (P.), la Salut (MZB).

Espècie europea estesa fins a Turquia i el Caucas (52). Malgrat que Jolivet (1953) l'esmenta de Mallorca, no viu a les Balears. Torres Sala (1962) la cita a València i l'hem observada també a Navarra (J. I. Recalde leg.). Gruev & Döberl (1997) l'assenyalen de Barcelona, Huelva, i de l'Algarve al sud de Portugal, però Doguet (1994) no l'indica de la península Ibèrica i Warchalowski (1995) només l'assenyala de Catalunya. Viu sobre distintes espècies d'*Euphorbia* (34). Les dates de captura dels adults a Catalunya són de la primavera.

Apteropeda Chevrolat, 1837

26. *A. globosa* (Illiger, 1794)

Lleida: Vall d'Aran (86).

Només l'hem col·lectada a una altra localitat espanyola, a Irati (Navarra), però Oliveira (1894) l'indica del nord de Portugal. És una espècie rara. Es distribueix per l'Europa occidental i central (52). S'alimenta de diverses Lamiaceae i Scrophulariaceae (34). Les dates de captura a Catalunya són de juliol.

27. *A. orbiculata* (Marsham, 1802)

Barcelona: Tibidabo, Balenyà (MZB). Lleida: Vall d'Aran (85). Girona: Vidrà (P.), Setcases (MZB).

Espècie europea distribuïda des de l'Europa occidental fins a Ucraïna (52). Oliveira (1894) l'esmenta de tres localitats del nord de Portugal, Codina Padilla (1963a) la indica de Biscaia, Biondi (1991) també de Biscaia, la Corunya i Madrid, i nosaltres l'hem vista de Navarra (9; J. I. Recalde leg.). S'alimenta de Scrophulariaceae i de Lamiaceae (34). Les dates de captura dels exemplars catalans són de març, juliol i agost.

28. *A. splendida* Allard, 1860

Lleida: dues localitats de la vall d'Aran (86).

Doguet (1994) l'assenyala d'Andorra i dels Pirineus orientals francesos, i nosaltres l'hem observada també de Torla, al Pirineu d'Osca (F. Fritzlar leg.). De corologia europea distribuïda des de l'Europa occidental fins a Ucraïna (52). Viu sobre Lamiaceae, Scrophulariaceae i Plantaginaceae (34).

Arrhenocoela Foudras, 1860

29. *A. lineata* (Rossi, 1790)

Barcelona: Begues, el Bertí, Vallfornés, Aiguafreda, Collformic, Vallgorguina (P.), Rubí, Taradell, Gualba (MZB), la Garriga (99).. Girona: Sant Sadurní d'Osormort (MZB), Joanet, Port de la Selva (P.).

Espècie d'àmplia distribució mediterrània (51). A l'àmbit ibèric i fora de Catalunya, s'ha citat a LLeó (10), Àvila (47), també LLeó, i Zamora, Salamanca, Cadis, Màlaga (9), i del nord i centre de Portugal (25; 62; 105). Viu sobre *Erica arborea* L. i *E. scoparia* L. (Ericaceae), i és bastant comuna durant tot l'estiu a Catalunya.

Batophila Foudras, 1860

30. *B. aerata* (Marsham, 1802)

Tarragona: la Riba, l'Albiol, Pont d'Armentera, Querol, Mont-ral (P.). Girona: Arbúcies (P.).

Espècie de l'Europa occidental i meridional, i del nord d'Àfrica des de Marroc fins a Tunísia (52). A la resta d'Espanya es coneix de Mallorca (64; F. Fritzlar leg.; P.), LLeó, Cadis (9), i Màlaga (9; MZB). S'alimenta de diverses Rosaceae, principalment dels *Rubus* (34). Les dates de captura dels exemplars catalans van des d'abril fins agost.

31. *B. pyrenaea* Aallard, 1866

Lleida: Salardú (10; 86).

Endemisme pireneenc, citat per error de les Balears (64). Viu probablement sobre *Rubus* o altres Rosaceae, a llocs descoberts de l'alta muntanya (34).

Chaetocnema Stephens, 1831

32. *Ch. aerosa* (Letzner, 1846)

Pirineus Orientals: Prats de Molló, la Preste (34).

Espècie d'àmplia distribució europea, que s'estén cap a l'est fins a Turquia i Israel (45; 52). És pròpia de biotops humits i sembla viure sobre Cyperaceae (34). Malgrat que aquests autors (34; 52) l'esmenten d'Espanya, no l'hem vista de cap localitat del país.

33. *Ch. angustula* (Rosenhauer, 1847)

Lleida: Port de la Bonaigua a la Vall d'Aran

(86), llac de Certescan (J. & E. Vives leg.). Girona: Setcases (MZB), Ull de Ter (C. Segarra leg.). Andorra: Cortinada (MZB).

Es troba a les regions muntanyenques de l'Europa occidental i central i també és citada dels Pirineus orientals francesos (34; 52). No l'hem observada de cap altra localitat ibèrica. La seva biologia és molt mal coneguda (34). Les dates de captura dels exemplars catalans van de juny fins octubre.

34. *Ch. arenacea* (Allard, 1860)

Barcelona: la Garriga, Gualba (C. Segarra leg.), Sant Sadurní d'Osormort, Sant Martí de Tous (P.). Tarragona: els Motllats, Prades (I). Lleida: Àger (P.), Peramola (T. Yélamos leg.). Girona: Arbúcies, Vidrà, Alp (C. Segarra leg.), Susqueda (T. Yélamos leg.), Queixans (P.), Roses (28, sub *Plectroscelis arenacea*).

Espècie de l'Europa occidental i meridional, que s'estén també pel nord d'Àfrica i arriba fins a Ucraïna, Turquia i el Caucas (34; 52). Daccordi & Petitpierre (1977) l'assenyalen de Cazorla a Jaén, García-Ocejo *et al.* (1992) d'Àvila, Bastazo *et al.* (1993) de Ciudad Real, Màlaga, Granada i Cadis, i García-Ocejo i Gurrea (1995) de la serra de Guadarrama a Madrid. També l'hem observada o capturada a Conca (P.), Osca (F. Fritzlar leg.) i Navarra (J. I. Recalde leg.). Els adults viuen sobre *Poa*, *Bromus* (Poaceae) (33), i no són gaire abundants.

35. *Ch. arida* Foudras, 1860

Barcelona: Vallgorguina (114).

Espècie europea i mediterrània citada també de quatre localitats ibèriques, a Cantàbria, Càceres, Huelva (52), i la Corunya (80). Doguet (1994) l'assenyala d'Espanya sense precisar el lloc i indica com a plantes hostatjadores els *Carex* (Cyperaceae), *Juncus* (Juncaceae) i l'ordi, *Hordeum vulgare* L. (Poaceae).

36. *Ch. aridula* (Gyllenhal, 1827)

Barcelona: Santa Fe del Montseny, Collformic (P.).

Espècie euroasiàtica que també es troba al nord d'Àfrica i viu a llocs descoberts i secs (34; 52). A Espanya també es coneix de Lleó, Sòria (8), i de la serra de Guadarrama a Madrid (46). Moragues (1889) i Jolivet (1953) la citen de Mallorca, però molt probablement de forma errònia perquè no l'hem trobada mai en més de 15 anys de captures a l'illa. Oliveira (1984) l'assenyala de sis localitats del nord de Portugal. S'alimenta sobretot de Poaceae (34). Els adults s'han col·lectat a Catalunya al juliol.

37. *Ch. chlorophana* (Duftschmidt, 1825)

Barcelona: el Prat de Llobregat, Gavà, Sant Martí de Tous, la Garriga, Gualba de Baix (P.). Tarragona: Querol, Mola de Falset, Carrelares (MZB), Pont d'Armentera, la Riba (P.). Girona: Arbúcies, Hostalric, Sils, Banyoles, Sant Pere Pescador (P.).

Espècie de l'Europa occidental, central, i tota la Mediterrània incloent el nord d'Àfrica, fins a Turquia i l'Orient Mitjà (35; 45; 52). Es coneix de quasi totes les províncies espanyoles (9; 10; 13; 17; 31; 47; 75; 80; 83; 94; 107; 108; 110), i també de distintes localitats tant del nord com del sud de Portugal (9; 25; 81). La ssp. *pelagica* Caillol és la forma ibèrica i viu sobre *Juncus* spp. (Juncaceae), segons les observacions de Biondi (1991), al nord i centre d'Espanya, i també segons les nostres a Catalunya i a Mallorca. Els adults es col·lecten a la primavera i l'estiu.

38. *Ch. concinna* (Marsham, 1802)

Barcelona: Llerona, la Garriga, Gualba de Baix, Centelles, Seva, Collsuspina, Tavernoles, Sant Julià de Cabrera, Sant Vicenç de Torelló, Cantonigròs, Sant Sadurní d'Osormort, Taverdet (P.). Tarragona: l'Espluga de Francolí (MZB). Girona: Hostalric, Riudellots de la Creu (C. Segarra leg.), Sils,

Banyoles, Vidrà, Vallter-Setcases km 8, Queixans (P.), Puigcerdà (MZB).

Espècie euroasiàtica i del Marroc introduïda al Canadà (34; 52). A Espanya sembla limitada a la meitat septentrional. L'hem vista o capturada de Navarra (J. I. Recalde leg.), serra d'Albarrasí a Terol (83), i el Moncayo a Saragossa (87). Codina Padilla (1963a) la indica de Biscaia, Biondi (1991) de LLeó, García-Ocejo i Gurrea (1995) de la serra de Guadarrama a Madrid, i Novoa *et al.* (1998) de la Corunya. D'altra banda, Jolivet (1953) l'esmenta erròniament de les Balears. S'alimenta de distintes espècies de Polygonaceae i de Chenopodiaceae (34). No és una espècie rara a Catalunya on es captura des de març fins a setembre.

39. *Ch. conducta* (Motschulsky, 1838)

Girona: Sils (96).

Està distribuïda per quasi tot Europa, per l'Àfrica del nord, oriental i meridional, i també per l'Àsia central (34; 45; 52). A Espanya, es coneix a més a més, de Ciudad Real i de Màlaga (8). Jolivet (1953) la indica de Mallorca, citació que no hem podut confirmar, i Oliveira (1894) de Coimbra a Portugal. Es troba durant la primavera a llocs humits sobre diverses espècies de Cyperaceae i de Juncaceae (34; 45).

40. *Ch. depressa* (Boieldieu, 1859)

Barcelona: Cardedeu (114), Castelldefels, Sant Miquel del Fai (MZB), Gavà, Garraf, Sant Martí de Centelles (P.), la Garriga, Tagamanent (101), la Gleva (74). Tarragona: la Febró, l'Albiol (1). Lleida: Almatret (T. Yélamos leg.), Àger (P.), Bóixols (10).

Té una distribució mediterrània occidental, però que s'estén cap al nord fins a Bèlgica i Luxemburg (52). És citada de Mallorca (64; 84), Castelló (107), Biscaia (21), serra de Guadarrama a Madrid (46), Valladolid (10), Màlaga (9), l'hem vista també de Navarra

(J.I. Recalde leg.) i l'hem capturada recentment a Alacant. A Catalunya i a Mallorca viu sobre *Dorycnium pentaphyllum* L. (Fabaceae) (84). Les dates de captura van des de març fins a octubre.

41. *Ch. hortensis* (Geoffroy, 1785)

Barcelona: el Prat de Llobregat (114), Gavà (P.), Rubí, Sant Quirze de Besora (MZB), la Garriga, Centelles, Collsuspina, Cantonigròs, Santa Fe del Montseny, Matagalls (P.), la Gleva (74). Tarragona: Siurana (MZB). Lleida: Aspà (P.), i dues localitats a Vall d'Aran (86). Girona: Vidrà, Planoles, Sant Pere Pescador (P.).

Espècie euroasiàtica i eurosiberiana, que arriba cap al sud fins a l'Àfrica central i colonitza les illes Açores a l'Atlàntic (34; 45; 52). Fora de Catalunya és citada a Mallorca (64), d'on també l'hem capturada nosaltres (P.), Biscaia (21), Terol (83), Almeria (17), Àvila (47), Madrid (46), Saragossa (87), i la Corunya (80). Oliveira (1894) la cita de diverses localitats del nord de Portugal. Viu sobre diverses Poaceae i Cyperaceae de llocs humits (34; 45), i a Catalunya els adults es col·lecten des de març fins a octubre.

42. *Ch. laevicollis* (C. G. Thomson, 1866) (= *Ch. heikertingeri* Ljubishev, 1963)

Barcelona: Sant Julià de Cabrera (P.).

Espècie euroasiàtica i eurosiberiana (34; 45), molt semblant a *Ch. concinna* (Marsh.), que hem trobat també a dues localitats de Sòria (P.). Els dos exemplars catalans col·lectats d'aquesta espècie eren de finals d'octubre. Com *Ch. concinna*, s'alimenta igualment sobre plantes Polygonaceae (34).

43. *Ch. major* Duval, 1852

Girona: Sils (101). Pirineus orientals: Colliure, Vendres (34).

Espècie euroasiàtica que s'estén també pel nord d'Àfrica, Turquia i l'Orient Mitjà (34; 45;

52). A la resta d'Espanya només s'havia citat de Sevilla (75) i de Màlaga (36). S'alimenta aparentment de plantes Cyperaceae, Juncaceae, Typhaceae i Poaceae (34; 45).

44. *Ch. obesa* (Boieldieu, 1859)

Barcelona: el Prat de Llogregat (114). Citada com *Ch. meridionalis* ab. *unicolor* Wse. Lleida: Seròs (88). Girona: Sils (88). Pirineus orientals: Saint Nazaire, Perpinyà (34).

La seva distribució general cobreix l'Europa central i meridional, el nord d'Àfrica i arriba fins a l'Àsia central i Mongòlia (34; 52). A Espanya també l'hem vista de Navarra (J. I. Recalde leg.). Es troba a prats humits sobre Cyperaceae i Juncaceae, les seves plantes hostatjadores (34). Totes les captures ibèriques són d'abril i de maig.

45. *Ch. semicoerulea* (Koch, 1803)

Barcelona: Montesquiu (P.). Lleida: Oliana (T. Yélamos leg.), Vall d'Aran (86). Girona: Sant Jaume de Llierca (P.).

Espècie euroasiàtica i eurosiberiana, que també s'estén pel sud d'Europa fins a Grècia (34). A Espanya s'ha citat de la serra d'Albarrasí a Terol (83) i al Pirineu d'Osca (9), tot i que Doguet (1994) la indica com a espècie a confirmar per a la fauna ibèrica. Les captures catalanes s'han fet sobre *Salix alba* L., *S. elaeagnos* Scop. i *S. purpurea* L. (Salicaceae) des de maig fins a novembre.

46. *Ch. tibialis* (Illiger, 1807)

Barcelona: Can Tunis (114), el Prat de Llobregat (MZB, P.), Balenyà (MZB), Sant Llorenç de Munt (Espuny leg.), l'Ametlla, Cànoves, la Garriga, Aiguafreda, Collsuspina, Tavèrnoles, Santa Fe del Montseny, Sant Vicenç de Torelló: Vila-seca, Sant Martí de Tous (P.), Seva, Canyamars (T. Yélamos leg.). Tarragona: la Mussara, el Molar, Poblet (P.), Valls (MZB, P.). Lleida: Montcortès (P.), Vall d'Aran (85). Girona: Armentera, Sant Pere

Pescador, Sils, Sant Jaume de Llierca (P.). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.)

Element euroasiàtic, eurosiberià, del nord d'Àfrica i de l'Orient Mitjà (34; 45; 52). És l'espècie del gènere més abundant a la fauna ibèrica i ha estat citada o se l'ha capturada a una bona part de les províncies espanyoles (9; 10; 32; 36; 46; 80; 87; 110; P. no publ.) i dels districtes de Portugal (81). Viu sobre bastantes Chenopodiaceae i certes Amaranthaceae (45), podent ésser plaga per a les bledes dels conreus, *Beta vulgaris* L. Les dates de captura cobreixen tot l'any, excepte gener i febrer.

Crepidodera Chevrolat, 1837 (=Chalcoides Foudras, 1860)

47. *C. aurata* (Marsham, 1802)

Barcelona: Sant Miquel del Fai (27), la Garriga, Collsuspina, Santa Fe de Montseny, Tavertet, Montesquiu, Sant Joan de les Abadesses (P.). Tarragona: Prades (1), Pont d'Armentera (P.). Lleida: Montsec d'Àger, Oliana (T. Yélamos leg.), Seu d'Urgell, Tuixent, Ainet de Besan, vall de Tavascan, Santa Creu de Rubió, Castellbò, Montferrer, la Vansa, Barruera (P.), vàries localitats de la Vall d'Aran (86). Girona: Empalme (28), Viladrau (79; T. Yélamos leg.), Arbúcies, Sils, Sant Jaume de Llierca, Joanetes, Queralbs, Planols, Queixans, Vilallonga de Ter (P.), Alp (A. Viñolas leg.), Llivia (MZB). També s'ha citat dels Pirineus orientals francesos (34).

De distribució general eurosiberiana i euroasiàtica i que arriba, cap el sud, fins al Marroc (34; 52). És una de les espècies de *Crepidodera* més comunes a la península Ibèrica, perquè es coneix de molts llocs: Biscaia (21), Terol (83), Astúries i Sòria (P.), Àvila (47), serra de Guadarrama a Madrid (46), Navarra (P.; J.I. Recalde leg.), Lleó, Palència i Cantàbria (10), Osca i Múrcia (9) i del Moncayo a Saragossa (87). Malgrat que Jolivet (1953) la cita de Mallorca, no l'hem

trobada mai a l'arxipèlag balear ni tampoc l'hem vista d'Andalusia. Viu sobre els salzes *Salix* spp. (Salicaceae), i es col·lecta des de maig fins a octubre.

48. *C. aurea* (Geoffroy, 1785)

Barcelona: la Garriga, Sant Vicenç de Torelló: Vila-seca (P.), Collsuspina (J. Vives leg.), la Palma de Cervelló (T. Yélamos leg.). Lleida: la Seu d'Urgell, Barruera (P.), Oliana, Peramola, Montsec d'Àger (T. Yélamos leg.), Lés a la Vall d'Aran (86). Girona: Hostalric (99), Sils, Ribes de Freser, Arbúcies, Vilamarí (P.), Vidrà (T. Yélamos leg.).

Espècie eurosiberiana i euroasiàtica (34; 52). A Espanya es coneix també de Biscaia (21), Navarra (J.I. Recalde leg.), Salamanca (41), Terol, Ciudad Real, Còrdova, Cadis, Màlaga (9) Granada (17). S'alimenta principalment dels pollancre, *Populus* spp., però de vegades també dels salzes, *Salix* spp. (Salicaceae). Es troba des de la primavera fins a la tardor, i segons Doguet (1994) sembla que hiverna.

49. *C. aureola* (Foudras, 1860)

Barcelona: Terrassa (J. Vives leg.), Sant Martí de Tous, la Garriga, Montesquiu, Sant Vicenç de Torelló: Vila-seca, Gualba de Baix, Taveret (P.), la Pobla de Lillet (MZB). Tarragona: Cornudella de Montsant, Sant Magí de Brufaganya (P.), la Juncosa (A. Viñolas leg.). Lleida: Àger (T. Yélamos leg.), Rubió, Ribelles, la Vansa, Martinet (P.), el Portilló de Bossost a la Vall d'Aran (86). Girona: Sils, Sant Jaume de Llierca, Banyoles, Queixans (P.), Puigcerdà (MZB), Biure d'Empordà (T. Yélamos leg.).

Espècie del sud de França, Espanya, el Marroc, Algèria i Tunísia (52). Havia estat confosa amb *C. fulvicornis* (F.) i per això moltes de les localitats catalanes i, en general les ibèriques atribuïdes a aquesta darrera (9; 46; 47; 83), corresponen en realitat a *C. aureola*, espècie molt

més freqüent que l'altre a Espanya. No obstant això, nosaltres ja la citarem de la serra de Cazorla a Jaén (31). Viu sobre els salzes del grup *Salix alba* L. (Salicaceae) com indica Doguet (1994), i es captura a Catalunya des de maig fins a octubre.

50. *C. fulvicornis* (Fabricius, 1792)

Lleida: el Portilló de Bossost, a la Vall d'Aran (86).

Eurosiberiana i euroasiàtica (34; 52). Biondi (1991) l'assenyala d'Àvila i Salamanca, però Doguet (1994) no la considera una espècie ibèrica. A Catalunya tan sols l'hem col·lectada a la Vall d'Aran. Viu sobre diverses espècies de salzes i de pollancre (Salicaceae), d'acord també amb Doguet (1994).

51. *C. lamina* (Bedel, 1901)

Lleida: Santa Creu de Castellbò, Avellanet (88). Girona: Santuari de la Salut (88).

Està distribuïda per l'Europa occidental i central (34). A la península Ibèrica sols es coneix de Catalunya, però és probable que es trobi per tot el Pirineu espanyol. L'hem capturada sobre *Populus tremula* L. (Salicaceae) al maig i juny.

52. *C. plutus* (Latreille, 1804)

Barcelona: el Prat de Llobregat, Sant Boi de Llobregat (MZB), la Garriga, Vallfornés, Montesquiu (P.), Hostalric (99; T. Yélamos leg.), Sant Miquel del Fai (27, sub *Haltica helxines*). Tarragona: Cornudella (MZB). Lleida: Seròs, Peramola (T. Yélamos leg.). Girona: Empalme (28, sub *Haltica helxines*), Olot (MZB), Sils, Sant Jaume de Llierca, Banyoles, Colomers, Sant Pere Pescador, Empúries (P.).

De corologia eurosiberiana i euroasiàtica (34; 52). És citada del nord de Portugal (81). A Espanya l'hem vista també de Navarra (J.I. Recalde leg.), s'ha citat de Saragossa (49) i García-Ocejo i Gurra (1995) l'assenyalen de

la serra de Guadarrama a Madrid. És probable que estigui bastant més estesa del que sembla per tota la meitat septentrional de la Península. A Catalunya l'hem col·lectada sempre sobre salzes, però Doguet (1994) indica que també viu als pollancre. Les dates de captura catalanes van de març a setembre.

***Derocrepis* Weise, 1886**

53. *D. rufipes* (Linnaeus, 1758)

Espècie de distribució eurosiberiana (34; 52) que Biondi (1991) assenyala de Catalunya sense indicar localitat i de Càceres, a partir de material antic del MNCN a Madrid. També s'ha citat d'Andalusia (60) i de Cantàbria (9).

***Dibolia* Latreille, 1829**

54. *D. cryptocephala* (Koch, 1803)

Barcelona: Collformic (P.), les Agudes de Montseny (MZB). Lleida: Sant Joan de Toran, a la Vall d'Aran (86). Girona: Queralbs (P.).

Espècie euroasiàtica i eurosiberiana (34; 52). A Espanya tan sols es coneix del Montseny i els Pirineus, perquè a part del Pirineu català, només s'ha trobat al d'Osca (9). Sembla viure sobre Lamiaceae: *Salvia* i *Thymus* (34). Les captures catalanes són de juliol i agost.

55. *D. cyanoglosi* (Koch, 1803)

Barcelona: Vic (88). Lleida: Viliella, a la Cerdanya (C.H. Pedrerol leg.). Girona: Llivia (MZB).

De corologia europea que s'estén fins a Turquia (34; 52). S'ha citat també de Sierra Nevada a Granada (10) i de Màlaga (36). Viu sobre diverses labiades: *Marrubium*, *Galeopsis* i *Stachys*. Les dates de captura a Catalunya són de juliol i agost.

56. *D. femoralis* Redtenbacher, 1849

Girona: Hostalets d'En Bas (79).

Espècie europea i mediterrània estesa des

d'Espanya i França fins al Caucas i Turquia, que colonitza també el nord d'Àfrica: Marroc, Algèria i Tunísia (34; 52). A la resta d'Espanya és citada d'Albarrasi a Terol (83) i a la serra de Màlaga (36). Viu sobre les labiades del gènere *Salvia*, com *S. pratensis* (L.) (34).

57. *D. foersteri* Bach, 1859

Girona: Vidrà (88).

Espècie distribuïda per l'Europa central i meridional, que arriba fins a Ucraïna i Armènia (34; 52). No es coneix de cap altra localitat ibèrica. Sembla ésser monòfaga sobre *Stachys officinalis* (L.) Trevir. (Lamiaceae) segons Doguet (1994).

58. *D. occultans* (Koch, 1803)

Barcelona: Esplugues de Llobregat, Cervelló (C. Segarra leg.), Sant Esteve de Palautordera, (T. Yélamos leg.), la Garriga, Gualba de Baix, Aiguafreda de Dalt, Sant Julià de Cabrera, Cantonigròs (P.). Girona: Espinelves, Sant Pere Pescador (P.).

De corologia europea i nord-africana, arriba fins a Turquia, l'Iran i colonitza també les illes Canàries (34; 52). És l'espècie més comuna de *Dibolia* a Catalunya i a la resta d'Espanya. S'ha citat de Badajoz (108), Cadis (32), Terol (83), LLeó, Salamanca, Càceres (10), Àvila (47), Sòria, Ciudad Real, Madrid, Màlaga (9), Cadis (36), serra de Guadarrama a Madrid (46) i l'hem col·lectada a Osca i Conca (P.). Es coneix també de Mallorca (84) i de Portugal (81). Les dates de captura a Catalunya van d'abril fins a agost, i l'hem trobada alimentant-se principalment de *Mentha rotundifolia* (L.) Huds. (Lamiaceae).

59. *D. rugulosa* (Redtenbacher, 1849)

Lleida: Vall d'Aran: Salardú (10), vall de Varradós (86; 88). Andorra: Canillo (34), Encamp (35).

Espècie de l'Europa central i meridional que arriba, cap a l'est, fins a Armènia i Geòrgia

(34; 52). Viu sobre *Stachys recta* L. (Lamiaceae) (34). No l'hem vista de cap altra localitat espanyola.

60. *D. timida* (Illiger, 1807)

Barcelona: Esplugues de Llobregat (C. Segarra leg.), la Garriga, Collformic (P.). Lleida: Coll de Jou (99). Girona: Queixans, Llívia (P.).

Es distribueix per quasi tot Europa, des de França fins a Ucraïna, i també per la major part de l'àrea mediterrània (34; 52). A Espanya es coneix també de Salamanca (13), Valladolid (10), Àvila (47), Madrid, Granada, Màlaga (9), l'hem capturada a Saragossa (P.) i l'hem vista de Navarra (J.I. Recalde leg.). A Catalunya es troba durant la primavera a baixa altitud i a l'estiu al Pirineu. L'hem col·lectada sempre sobre *Eryngium campestre* L. (Asteraceae), com passa també a França (34).

Epitrix Foudras, 1860

61. *E. intermedia* Foudras, 1860

Barcelona: la Garriga, Aiguafreda de Dalt (P.). Lleida: Castellbò (P.).

Espècie de corologia europea, que s'estén fins a Turquia i el Caucas (52). Wagner (1927) la cità de Terol, i les nostres citacions, juntament amb aquella, són les úniques ibèriques d'aquest crisomèlid. Viu sobre *Solanum dulcamara* L. i *S. nigrum* L. (Solanaceae), d'acord amb les observacions de Doguet (1994) a França i les nostres a Catalunya.

62. *E. pubescens* (Koch, 1803)

Barcelona: la Garriga, Cànoves: Vallfornés, Centelles, Balenyà: Gorg Negre, Gualba de Baix, Sant Sadurn d'Osormort, Sant Pere de Torelló, Sant Vicenç de Torelló: Vila-seca (P.). Lleida: Aspà, Castellbò (P.), Circ de Colomers: Estany Lòssa (86). Girona: Sils, Vilamarí, Colomers, Empúries, Sant Pere Pescador (P.).

Espècie euroasiàtica i eurosiberiana, que també es troba a les illes Açores (52). A la península Ibèrica i fora de Catalunya, Chapman & Champion (1907) l'assenyalen de Vigo a Galícia, Codina-Padilla (1963a) de Biscaia, García-Ocejo & Gurra (1995) de la serra de Guadarrama a Madrid, Petitpierre (1997) del Moncayo a Saragossa, i Oliveira (1894) de Portugal però sense concretar localitat. Per tant, sembla un element de la meitat septentrional ibèrica, tot i que l'hem col·lectat també a Ciudad Real (P.). Les seves plantes hostatjadores són sobretot les Solanaceae *Solanum dulcamara* L., *S. nigrum* L. i *S. melongena* L., però també altres solanàcies com la tomaquera *Lycopersicum esculentum* Mill., *Hyoscyamus niger* L., *Datura stramonium* L. i *Atropa belladonna* L. (34). Les dates de captura d'adults a Catalunya van d'abril fins a agost.

Hermaeophaga Foudras, 1860

63. *H. cicatrix* (Illiger, 1807)

Barcelona: Barcelona: Horta (113), vall de Sant Medir (3), Vic, Montcada (MZB), Barcelona: Montjuïc, la Garriga, Samalús, Sant Vicenç de Torelló: Vila-seca, Sant Pere de Ribes (P.). Tarragona: Valls (MZB, P.), la Mola de Falset, Sant Carles de la Ràpita (MZB), la Riba, Pinell de Brai, Miravet d'Ebre (P.). Girona: Bordils (98), Colomers, Queralbs (P.).

Espècie de corologia europea i mediterrània occidental (34; 52). Fora de Catalunya té una distribució ibèrica de la meitat oriental: Navarra, Saragossa, Terol, Albacete (P.), Saragossa (50, 1902 *sub Haltica mercurialis*), Alacant, Almeria, Granada i Màlaga (9), malgrat que també s'ha assenyalat de Biscaia (21). A quasi tot Catalunya viu sobre *Mercurialis annua* L., però a Miravet (Tarragona) l'hem col·lectada sobre *M. tomentosa* L. (Euphorbiaceae), que també és la planta hostatjadora de l'espècie a Andalusia (9). La fenologia dels adults va des de finals de fe-

brer fins a novembre, amb un màxim d'individus pel maig. A Catalunya probablement té dues generacions anuals.

***Longitarsus* Berthold, 1827**

64. *L. aeneicollis* (Faldermann, 1837) (= *L. suturalis* Marsham, 1803)

Barcelona: Santa Fe del Montseny (MZB). Tarragona: Prades (1).

Té una corologia euroasiàtica i mediterrània (34, 42; 52). Es coneix de moltes localitats ibèriques: Badajoz (108), Salamanca (93), Castelló, València i Madrid (107), Jaén (31), Terol (83), serra de Gredos a Àvila (47), LLeó, Càceres, Àvila (10), Albacete (53), Osca, Sòria, Ciudad Real, Còrdova, Màlaga, Granada (9), Conca, Sevilla (7), també de Mallorca, a les Balears (64) i del nord de Portugal (62; 81). És d'afinitats tròfiques polífagues, sobre Asteraceae, Boraginaceae, Lamiaceae, Plantaginaceae i Scrophulariaceae (7; 11), i els adults es col·lecten durant quasi tot l'any. A Catalunya sembla ser bastant més rar que *L. atricillus*, espècie de morfologia molt semblant a *L. aeneicollis*.

65. *L. aeneus* Kutschera, 1862

Barcelona: Collsuspina (T. Yélamos leg.). Tarragona: Miravet d'Ebre (88).

Espècie mediterrània i macaronèsica que arriba, cap a l'est, fins al sud de la península aràbica (34; 52). Està molt estesa per tota l'àrea iberobalear: Saragossa (7), València, Ciudad Real, Còrdova (P.), LLeó (56), Badajoz (108), Càceres, Salamanca, Cadis (88), Cadis (10; 36; 92), Granada, Màlaga (9), Almeria (7), també de tres localitats a Portugal (7; 56) i Mallorca, a les Balears (64; 106). A Catalunya, a València i a Mallorca l'hem col·lectada sobre *Echium vulgare* L. i *Cynoglossum officinale* L. (Boraginaceae), des d'abril fins a octubre, però a la resta de la Mediterrània viu a més a més sobre altres Boraginaceae (11; 42).

66. *L. aeruginosus* (Foudras, 1860)

Barcelona: el Prat de Llobregat (P.), Cervelló (C. Segarra leg.). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.). Pirineus orientals: la Preste (P.).

Té una corologia de l'Europa meridional, occidental i central, i del nord d'Àfrica, que cap l'est arriba fins a l'Iran i l'Afganistan (7; 52). A la península Ibèrica té una distribució molt dispersa: València (107), Màlaga i/o Cadis (9; 36), Biscaia, Madrid, Granada (7), la Corunya (80), i quatre localitats del centre o sud de Portugal (7; 9; 62; 81). També es troba a les illes Balears (64). Viu sobre *Eupatorium cannabinum* L. i *Dittrichia viscosa* Ait. (Asteraceae) a les zones humides properes als rius, torrents i aiguamolls, i els adults es col·lecten des de març fins a octubre (7; 11; 34).

67. *L. albineus* (Foufras, 1860)

Barcelona: la Garriga (P.).

Espècie euroasiàtica i mediterrània (34; 52). L'única citació catalana es deu, sens dubte, a una prospecció insuficient perquè no és una espècie rara enlloc. Fora de Catalunya s'ha esmentat de LLeó (10), Saragossa, Ciudad Real, Granada, Màlaga (9), Múrcia, Madrid i de l'Algarve al sud de Portugal (7), i també a les Balears, de Mallorca, Eivissa i Dragonera (20; 48; 64). Viu de forma exclusiva sobre les plantes del gènere *Heliotropum* (11), a Catalunya i a Espanya en general, sobre *H. europaeum* L. (Boraginaceae). Els adults es col·lecten des de març fins a novembre i poden ser molt abundants.

68. *L. anacardius* (Allard, 1866)

Girona: Vidrà (P.).

Espècie iberobalear, del Marroc, Algèria i Tunísia (7; 52). Aquest *Longitarsus* mediterrani havia estat sinonimitzat amb *L. minusculus* (Foudras) per Warchalowski (1969, 1995), però Doguet *et al.* (1996) els separaren basant-se tant en caràcters morfològics com genitals dels dos sexes. A la península Ibèrica

es coneix també de Màlaga, Cadis (36) i d'una sola localitat de Portugal. És una espècie comuna a Mallorca i Menorca a l'hivern (64; 109; P. no publ.). Viu sobre Lamiaceae dels gèneres *Stachys*, *Teucrium* i *Phlomis*, i les dates de captura a Mallorca van d'octubre a maig, però l'únic exemplar català fou col·lectat a finals d'agost. No obstant això, Biondi (1996) l'assenyala també sobre dos *Plantago* (Plantaginaceae) i el considera polífaq.

69. *L. anchusae* (Paykull, 1793)

Barcelona: Balenyà: Gorg Negre (P.).

Espècie eurosiberiana, euroasiàtica i mediterrània que arriba fins a Israel i l'Iran (34; 42; 52). Té una distribució ibèrica a penes coneguda perquè s'ha citat només de LLeó i Santander (10), però l'hem vista també dels Pirineus d'Osca (F. Fritzlar leg.) i de Navarra (T. Yélamos leg.). Les citacions de Mallorca (64; 106) són probablement errònies, de la mateixa manera que Doguet (1994) posa en dubte les del Marroc i d'Algèria. Els exemplars catalans s'han col·lectat sobre *Symphytum tuberosum* L. (Boraginaceae) per l'abril, a les vores d'un riuet dins una vall tancada i molt humida. Biondi (1996) l'indica sobre altres vuit gèneres de Boraginaceae a part de *Symphytum*.

70. *L. atricillus* (Linnaeus, 1761)

Barcelona: la Gleva (74), Sabadell (MZB), Sant Martí de Tous, Centelles, la Garriga, Ripoll (P.). Lleida: Seròs (T. Yélamos leg.), Artiés (10), Viella, Valartiés i Sant Joan de Toran, a la Vall d'Aran (86).

Espècie euroasiàtica i mediterrània (7; 34; 52). Relativament poc coneguda per la resta d'Espanya, és citada de Granada (7), Salamanca (92), Astúries, LLeó i Cantàbria (10), Cantàbria (9), la serra del Moncayo a Saragossa (87), Cadis (7) i de Mallorca, a les Balears (64). També viu a la meitat nord de Portugal (81). Els adults semblen que són

d'alimentació polífaq sobre plantes Asteraceae, Fabaceae, Lamiaceae i Ranunculaceae (7; 11), i es col·lecten durant quasi tot l'any.

71. *L. australis* (Mulsant & Rey, 1874)

Girona: Vilallonga de Ter (P.) det. M. Biondi. Lleida: Boi-Taüll (7).

Espècie de l'Europa occidental, central i mediterrània, estesa també pel Marroc i Algèria al nord d'Àfrica (7; 34; 52). És un *Longitarsus* poc freqüent a Catalunya però abundant a Mallorca i Menorca (88; P. no publ.). A més a més, s'ha citat a Espanya de Guadalajara, Terol, Conca i Madrid (7), la Corunya (5; 80) i Pontevedra (5). Es col·lecta pel juny, juliol i agost a les riberes sorrenques dels rius i a les dunes costeneres. Biondi (1996) qualifica aquesta espècie de monòfaga sobre *Scrophularia canina* L. (Scrophulariaceae), però nosaltres l'hem col·lectada a Catalunya sobre una altra espècie no identificada de *Scrophularia*, i Baselga & Novoa (1998) i Novoa *et al.* (1998) l'assenyalen a Galícia sobre *S. frutescens* L.

72. *L. ballotae* (Marsham, 1802)

Barcelona: Barcelona (MZB), la Garriga, l'Ametlla del Vallès (P.). Tarragona: Valls, la Riba (P.). Lleida: Puigverd (P.). Girona: Empúries, Punta Montgó (P.), Flaçà (100).

Element euroasiàtic i mediterrani (7; 34; 42; 52). Té una àmplia distribució ibèrica: la Corunya a Galícia (62), LLeó (10; 62), València (107), Jaén (31), Saragossa, Sòria (P.), Còrdova, Màlaga (7; 8), Granada (10; 36), i centre i nord de Portugal (81). També és conegut de les Balears (48; 64). Viu sobre les Lamiaceae *Marrubium vulgare* L. i *Ballota nigra* L., i els adults es col·lecten a Catalunya des de març fins a novembre. Furth (1979a) a Israel, i Biondi (1996) a Itàlia l'esmenten també sobre altres espècies de *Ballota* i el darrer de *Marrubium* i sobre *Glechoma hederacea* L.

73. *L. candidulus* (Foudras, 1860)

Tarragona: els Alfacs, Alió (88). Lleida: Àger (C. Segarra leg.), Seròs (T. Yélamos leg.). Girona: Sant Feliu de Guixols (M. Döberl leg.), Port de la Selva (P.).

Distribuït per la Mediterrània occidental i central (7; 34; 52). A part de les citacions catalanes, es coneix també de Badajoz (108), Saragossa i Terol (P.), València (107), Alacant (P.), Màlaga (9), LLeó, Madrid, Granada i Almeria (7), la Corunya (80), i a més a més, de totes les illes majors de les Balears, incloent-hi també Formentera i Cabrera (64; 88). Viu sobre les plantes *Daphne gnidium* L. i *Thymelaea hirsuta* (L.) Endl. (Thymelaeaceae), i els adults es col·lecten generalment des de maig fins a octubre.

74. *L. celticus* Leonardi, 1975

Girona: Empúries (88), Armentera (P.) det. B. Gruev.

Espècie de l'Europa central i meridional (7; 34; 52). Fora de Catalunya, a la península Ibèrica només és conegut de Màlaga (8), Saragossa i Granada (7). Segons Biondi (1996) viu sobre plantes dels gèneres *Sideritis*, *Teucrium* i *Stachys* (Lamiaceae). Els pocs exemplars catalans s'han col·lectat al juliol.

75. *L. cerinthes* (Schrank, 1798) (= *L. nervosus* Wollaston, 1854)

Tarragona: Mont-ral (1). Girona: Bordils (C. Segarra leg.), Sant Feliu de Guixols (M. Döberl leg.).

Té una distribució general mediterrània, però s'estén per les illes macaronèsiques i per l'Europa Central i de l'est, fins a Ucraïna (34; 52). A Catalunya ha d'ésser bastant més estesa del que sembla, i pel que fa a la resta d'Espanya es coneix de Madrid (46), Càceres (10), Andalusia (9; 36), Conca (7), València i Alacant (P.), i és molt abundant per totes les illes Balears (48; 64; 99). Gruev & Döberl (1997) l'assenyalen de Setúbal a Portugal. És

citada de bastantes plantes Boraginaceae (11), però nosaltres l'hem trobada especialment sobre *Echium vulgare* L., al maig i juny.

76. *L. codinai* Madar & Madar, 1965

Barcelona: el Prat de Llobregat, Gavà, Sant Cugat, Monistrol, Sant Martí de Tous, la Garriga, Balenyà; Gorg Negre (P.). Tarragona: Valls (MZB), Alió, Sant Magí de Brufaganya (P.). Lleida: Puigverd (P.). Girona: Sant Martí Vell (100), Hostalric (C. Segarra leg.), Sant Feliu de Guixols (M. Döberl leg.), Sils, Sant Pere Pescador (P.).

Espècie de la mediterrània occidental i macaronèsica (7; 34; 52). A la península Ibèrica és citada de bastantes localitats d'Andalusia, i recentment també d'Astúries, Galícia i el sud de Portugal (7; 8; 9; 31; 80). Petitpierre & Doguet (1986) també l'esmenten de Mallorca. El seu trofisme es realitza sobre plantes del gènere *Convolvulus* (Convolvulaceae), i té una fenologia que a Catalunya va des de febrer fins a octubre, probablement amb dues generacions anuals.

77. *L. curtus* (Allard, 1860)

Lleida: Salardú (10). Girona: Bordils (C. Segarra leg.; 34). Pirineus orientals: Nahuja, Sallagossa (34).

Element d'àmplia distribució euroasiàtica (34; 52). A part de les citacions catalanes, només s'ha indicat a la península Ibèrica de Salamanca i Àvila (10), i de la serra de Gredos també a Àvila (47). S'alimenta de Boraginaceae dels gèneres *Anchusa*, *Echium*, *Lycopsis*, *Pulmonaria* i *Symphytum* (11; 34). Els exemplars adults de Bordils s'han capturada al març, però Doguet (1994) suggereix que aquesta espècie hiverna.

78. *L. echii* (Koch, 1803)

Barcelona: Vallvidrera (114), Esplugues del Llobregat (C. Segarra leg.), Sant Cugat del

Vallès (A. Viñolas leg.), la Garriga, Samalús, Collsuspina (P.). Girona: Colomers (P.).

Element euroasiàtic, mediterrani i macaronèsic (34; 52). Es coneix de la major part de la península Ibèrica: València (107), Badajoz (108), Sevilla (75), LLeó, Àvila (10), serra de Gredos a Àvila (47), Ciudad Real (P.), Almeria, Cadis (7; 9), tant del nord com del sud de Portugal (9; 23; 81), i també de Mallorca a les Balears (64; P.). A Catalunya i a Mallorca hem col·lectat adults de *L. echii* sobre *Echium* spp. (Boraginaceae) pel març i abril, com succeeix a altres indrets on menja aquestes i moltes més boraginàcies (7; 11; 34).

79. *L. exsoletus* (Linnaeus, 1758) (= *L. exoletus* auct.)

Barcelona: Garraf, Sant Martí de Tous, la Garriga, Cànoves: Vallfornés, Sant Martí de Centelles: Valldeneu, Balenyà, Seva (P.). Tarragona: Querol, la Riba (P.). Lleida: vall de Tavascan, Montant de Tost, Montferrer (P.) i distintes localitats de la Vall d'Aran (86). Girona: Planoles, Alp (100), Joanetes, Joanet, Queralbs: la Farga, Setcases, Llívia (P.). Andorra: Ordino (MZB), Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

Espècie euroasiàtica que es distribueix per quasi tot Europa (11; 34; 52). A Espanya es coneix de quasi tot arreu excepte de Galícia i d'Extremadura (7); també és citada de Mallorca (64) i de Portugal (81). És una espècie abundant sobretot per les zones de muntanya, que es troba del maig fins al setembre, sobre moltes classes de plantes Boraginaceae (vegeu 11; 34; 52).

80. *L. ferrugineus* (Foudras, 1860)

Barcelona: la Garriga, Cànoves: Vallfornés, Gualba de Baix, la Farga de Bebié (P.). Tarragona: Cornudella de Montsant (P.). Girona: Queixans i Saga, a la Cerdanya (P.).

Espècie europea i de la mediterrània occidental introduïda a Nord-amèrica (34; 52). És

nova a Catalunya. Hi ha molt poques citacions ibèriques d'aquesta espècie: Màlaga (62), Terol (69), serra de Guadarrama a Madrid (46), i Sierra Nevada a Granada (P.). Al Principat no sembla ésser tan rara com a la resta d'Espanya. L'hem capturada sempre sobre *Mentha rotundifolia* L. (Huds.) (Lamiaceae), d'acord també amb les observacions de Bastazo (1997) al Marroc, però Biondi (1996) l'assenyala també sobre altres espècies de *Mentha* i sobre *Satureja hortensis* L. Les dates de captura dels adults a Catalunya van d'agost a desembre.

81. *L. flavicornis* (Stephens, 1831)

Girona: Olot (88).

Espècie de l'Europa occidental i el nord-oest d'Àfrica (7; 34; 52). És citat de totes les regions espanyoles excepte de València i Aragó, i també és conegut de Portugal (vegeu 7 i 52). Viu principalment sobre certs *Senecio* (Asteraceae) i es col·lecta des de juny fins a desembre (7). Biondi (1996) també l'indica sobre l'Asteraceae *Eupatorium cannabinum* L.

82. *L. foudrasi* Weise, 1893

Lleida: Gerri de la Sal (MZB). Girona: Espinelves (P.), Sils (C. Segarra leg.), Vilalonga de Ter (P.) det. Biondi.

Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

Espècie eurosiberiana i mediterrània (34, 52). Poc freqüent a Catalunya on es captura a l'estiu; a Espanya es coneix també de València (107), serra d'Albarrasí a Terol (83), LLeó (9), serra de Guadarrama a Madrid (46), del Moncayo a Saragossa (87) i de Conca i La Rioja (7). Viu sobre *Verbascum* i *Scrophularia* (Scrophulariaceae), com indiquen Doguet (1994), Biondi (1996) i Bastazo (1997).

83. *L. ganglbaueri* Heikertinger, 1912

Girona: Planoles (C. Segarra leg.), Llívia, a la Cerdanya (P.; 7).

De corologia eurosiberiana i mediterrània, ha estat introduïda a Nord-amèrica (34; 52). Fora de Catalunya l'única citació ibèrica és de LLeó (10); sembla, doncs, una espècie molt rara malgrat que a Llívia col·lectàrem una sèrie nombrosa d'exemplars. Viu sobre cinc espècies de *Senecio* (Asteraceae) (11). Les captures catalanes són del mes d'agost.

84. *L. holsaticus* (Linnaeus, 1758)

Barcelona: Cardedeu (114), Gualba de Baix (P.). Girona: Bordils (100), Banyoles (P.).

Eurosiberiana (34; 52). A Espanya es coneixia només de Biscaia (21), del Puerto de San Glorio, al límit entre LLeó: Santander (10) i del Pirineu de Navarra (J.I. Recalde leg.). Sembla que viu únicament sobre diverses plantes Scrophulariaceae, malgrat s'hagi esmentat també d'altres famílies de plantes (7; 10). Les dates de captura de l'espècie a Catalunya van de maig fins agost.

85. *L. juncicola* (Foudras, 1860)

Barcelona: Aiguafreda (P.) det. B. Gruév.

Espècie europea i mediterrània que s'estén, cap a l'est, fins a Turquia i la regió transcaucàsica (7; 34; 52). Hi ha poques citacions iberobalears d'aquest *Longitarsus*: Cadis (10), Mallorca (91), Granada (9), Madrid, Màlaga i l'Algarve al sud de Portugal (7). Viu sobre distintes Lamiaceae, principalment les *Mentha* (11). L'únic exemplar català d'aquesta espècie fou capturada per l'abril.

86. *L. kutscherae* Rye, 1872

Girona: Bordils, Planés, Alp (C. Segarra leg.), Llívia (P.).

Element eurosiberià i mediterrani que es troba també a Algèria (34; 52). Bastazo (1997) el cità per primera vegada a la península ibèrica, a dues localitats, de Saragossa i de l'Alto Alentejo a Portugal. Nosaltes també l'hem vist de Mallorca (F. Fritzlar leg.) i l'hem capturada a Menorca (P.). Per tant, és

una espècie a recerchar a molt d'altres indrets de l'Estat espanyol. El seu trofisme es realitza sobre Plantaginaceae i dues Lamiaceae, dels gèneres *Lamiastrum* i *Galeopsis* (11; 34). Les dates de recol·lecció a Catalunya corresponen als mesos de juny, juliol i agost.

87. *L. lateripunctatus* Rosenhauer, 1856

Barcelona: Barcelona: Vallvidrera (P.), Tiana (X. Palau leg.), Esplugues: Sant Pere Màrtir, Cervelló (C. Segarra leg.), la Garriga, Aiguafreda (P.). Girona: Sant Feliu de Guíxols (M. Döberl leg.).

Espècie mediterrània que arriba, cap a l'est, fins a Israel i colonitza les illes Açores (34; 42; 52). Fora de Catalunya, és citada a Espanya de Màlaga, Cadis (9; 36), i també de Balears (64). És coneguda tant del nord com del sud de Portugal (7; 24). Viu sobre bastantes plantes Boraginaceae (11; 42), però a Catalunya i a Mallorca l'hem capturada quasi sempre a *Borago officinalis* L., durant tot l'any i principalment a la tardor i l'hivern.

88. *L. linnaei* (Duftschmid, 1825)

Barcelona: Sabadell (112), Balenyà (MZB), Balenyà: Gorg Negre, Sant Martí de Centelles (P.), Vallgorguina (T. Yélamos leg.). Girona: Bordils (C. Segarra leg.).

De corologia euroasiàtica i mediterrània, que s'estén cap a l'est fins l'Iran i el Kazajastan (34; 42; 52). Dins l'àrea iberoblear s'havia citat de l'illa de Cabrera, a les Balears (64; 106), citació molt probablement errònia, i del nord de Portugal (81). Quasi segur que esdevindrà bastant més estès que actualment, dins la península Ibèrica, a mesura que augmentin les recerques. L'hem col·lectat a Catalunya als mateixos indrets, coexistint temporalment amb *L. anchusae* i menjant la mateixa planta hostatjadora *Symphytum tuberosum* L. (Boraginaceae); però fora del Principat també menja altres *Symphytum* i plantes Boraginaceae dels gèneres *Brunnera*, *Echium* i *Nonnea* (11).

89. *L. luridus* (Scopoli, 1763)

Barcelona: Barcelona: Vallvidrera, Sabadell, Santa Fe del Montseny (MZB), Gavà, la Garriga, Samalús, Cànoves: Vallfornés, Aiguafreda, Matagalls, Sant Sadurní d'Osormort, Sant Julià de Cabrera (P.). Tarragona: l'Albiol (1), Pont d'Armentera (P.). Lleida: Vall de Tavascan, Estany de Montcortès (P.), el Portilló de Bossost, a la Vall d'Aran (86). Girona: Hostalric (100), Susqueda (T. Yélamos leg.), Arbúcies, Sils, Vidrà, Santuari de la Salut, Nevà, Coll de la Creueta (P.). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.). Pirineus orientals: la Preste (P.).

Espècie eurosiberiana i euroasiàtica, introduïda a Nord-amèrica (34; 52). A Espanya es coneix de la Corunya (62; 80), Astúries, LLeó, Salamanca, Àvila (10), serra de Gredos a Àvila (47), Navarra (J.I. Recalde leg.), Osca (7), Saragossa (87), Terol (83), Sierra de Guadarrama a Madrid (46), i Màlaga (36). De trofisme polítag sobre plantes Asteraceae, Boraginaceae, Dipsacaceae, Lamiaceae, Plantaginaceae, Ranunculaceae i Scrophulariaceae (7; 11; 34; 42), sembla que té dues generacions a l'any (34). Les dates de captura a Catalunya van des d'abril fins a octubre.

90. *L. lycopi* (Foudras, 1860)

Barcelona: la Garriga (P.). Tarragona: la Riba (88). Lleida: Àger (88).

De corologia euroasiàtica i mediterrània, que s'estén cap al sud fins al Txad i Aràbia (34; 52). És relativament rara a Catalunya, però és comuna a la meitat sud d'Espanya: València (107), Badajoz (108), Càceres, Cadis (10), Màlaga (8; 18), Màlaga, Granada, Còrdova, Cadis (9), Cadis (36), Cadis, Badajoz, Sevilla (69) i vàries citacions de la meitat sud de Portugal (7; 81). Les úniques localitats conegudes del nord peninsular, a més a més de les catalanes, són les d'Alsásua (Àlaba) (69), Aranatz-Etxarri (Navarra) (J. I. Recalde leg.) i Corrubedo (la Corunya) (80). També es troba a les Balears (19; 64; 100). A Catalunya totes les

captures d'adults d'aquest *Longitarsus* s'han realitzat sobre la Lamiaceae *Mentha rotundifolia* L.(Huds.), des de maig fins a octubre. A Europa és citat de múltiples labiades dels gèneres: *Glechoma*, *Lycopus*, *Melissa*, *Mentha*, *Nepeta*, *Phlomis*, *Prunella*, *Salvia* i *Teucrium* (11).

91. *L. melanocephalus* (De Geer, 1775)

Barcelona: Sant Miquel del Fai (27, sub *L. crassicornis*), Begues (29), les Franqueses, la Garriga (100), Montcada (MZB), el Prat de Llobregat, Cervelló, l'Ametlla, Gualba de Baix, Sant Celoni, Aiguafreda, Centelles, Sant Miquel Sesperxes, Seva: el Muntanyà, Cànoves: Vallfornés, Sant Sadurní d'Osormort, Vic, Tavèrnoles, Cantonigròs (P.). Tarragona: la Riba (P.). Lleida: Esterrí d'Àneu (10), Àger, Vall de Tavascan (P.), Prats i Sampso a la Cerdanya (T. Yélamos leg.), Durro, Lés (7), i altres localitats de la Vall d'Aran (86). Girona: Roses (28), Castelló d'Empúries (28, sub *Haltica crassicornis*), Hostalets d'En Bas (MZB), Vidrà, Bordils (C. Segarra leg.), Arbúcies, Sils, Banyoles, Sant Jaume de Llierca, Bordils, Queralbs, Torroella de Montgrí, Punta Montgó, l'Escala, Empúries, Vilamarí (P.). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

Espècie euroasiàtica i eurosiberiana (7; 52; 113). S'estén sobretot per la meitat nord de la península Ibèrica: la Corunya (62; 80), Lugo (C.H. Pedrerol leg.), Astúries, LLeó, Cantàbria (10), Biscaia (21), Navarra (J.I. Recalde leg.), Terol (83), Osca, Saragossa (7), i al sud tan sols Granada (7). També es coneix de Mallorca (P., no publ.) i de Portugal (7). Viu sobre els *Plantago* (Plantaginaceae) (11; 42), i els adults es capturen principalment a la primavera i amb menys freqüència a l'estiu.

92. *L. membranaceus* (Foudras, 1860)

Barcelona: Tagamanent (P.). Lleida: vall de Toran, a la Vall d'Aran (7).

Espècie europea mediterrània, que arriba a l'est fins a l'Iran (34; 52). Té una distribució

molt incompleta a la península Ibèrica, perquè només es coneix de Salamanca (10), la serra de Gredos a Àvila (47), Màlaga (7) i dues localitats del centre (69; 81) i una del sud de Portugal (7). Les citacions de l'illa de Cabrera, a les Balears (64; 106) són probablement errònies per confusió amb *L. nanus*, espècie molt propera a aquella que hem trobat a Mallorca (89). Viu sobre plantes Lamiaceae, sobretot del gènere *Teucrium*, com *T. scorodonia* L. (34), però també és citada d'altres labiades: *Mentha rotundifolia*, *Salvia* i *Stachys* (11). Les captures catalanes d'aquesta espècie s'han realitzat a l'agost.

93. *L. niger* (Koch, 1803)

Barcelona: Cervelló (7). Tarragona: l'Albiol, Mont-ral (1), Prades (100). Girona: Hostalric (C. Segarra leg.), Santa Cristina d'Aro (H. Freude leg.), Llívia a la Cerdanya (P.).

Espècie de distribució europea, que s'estén fins a Turquia i el Caucas (34; 52). Altres citacions ibèriques d'aquesta espècie són les de Lleó, Àvila (9; 10; 47), serra de Guadarrama a Madrid (46), Zamora (6; P.) i Navarra (P.). Per tant, es troba a la meitat septentrional peninsular, sent poc freqüent. S'alimenta de plantes Boraginaceae i Plantaginaceae (34), i segons Biondi (1996) també d'Asteraceae. Les dates de captura d'adults a Catalunya van des de maig fins a setembre.

94. *L. nigrocillus* Motschulsky, 1849

Girona: Alp (C. Segarra leg.).

Espècie de la Mediterrània occidental (34; 52; 113). Fora de Catalunya es coneix a Espanya de: Cartagena a Múrcia (localitat típica, vegeu 113), Astúries, Lleó, Palència, Salamanca, Valladolid, Terol, Màlaga i Cadis (8; 20; 55; 83), i recentment també l'hem col·lectada o vista de Saragossa (P.) i d'Albacete (J. Gómez-Zurita leg.). És un *Longitarsus* poc freqüent a Espanya que s'alimenta de plantes Convolvulaceae (11). També s'ha citat de Portugal (71).

L'únic exemplar adult capturada a Catalunya ho fou al juliol.

95. *L. nigrofasciatus* (Goeze, 1777)

Barcelona: la Garriga, Collformic, Turó de l'Home (P.). Tarragona: Riudecanyes, Sant Magí de Brufaganya (P.). Lleida: Àger, Estany de la Llebre (P.) i vèries localitats de la Vall d'Aran (86). Girona: Espinelves (100), Planols, Planés, Nevà, Queixans, Llívia (P.), Alp (C. Segarra leg.), Argelaguer, Pla d'Anyella (P.). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

Espècie euroasiàtica, eurosiberiana i mediterrània, que colonitza també diverses illes atlàntiques (34; 42; 52; 113). Està distribuïda per quasi tot Espanya i també es troba a Portugal, illes Balears i Canàries (vegeu 7). Viu sobre distintes espècies de *Verbascum* i de *Scrophularia* (Scrophulariaceae) (11; 42). És un insecte comú que es col·lecta des de març fins a novembre.

96. *L. obliteratoides* Gruev, 1973

Barcelona: la Garriga, Tagamanent, Collsuspina (88), l'Ordal (P.). Tarragona: Prades (1), la Riba, Coll de Falset (P.). Lleida: Almatret (T. Yélamos leg.), Bóixols (10).

Corologia europea meridional fins a Rússia i el Caucas, però estesa també fins a Suïssa, a l'Europa central (34; 52; 112). A la resta d'Espanya es coneix de Saragossa (6), Alacant (P.), Màlaga (7; 8; 9), Granada (7; 88), Còrdova, Almeria (7), serra de Guadarrama a Madrid (46), Balears (48; 82; 91), i Lisboa, a Portugal (51). A la península Ibèrica menja *Thymus vulgaris* L., *Thymus mastichina* L. i *Rosmarinus officinalis* L. (Lamiaceae), i els adults es col·lecten des de març fins a octubre, però principalment a finals d'estiu. Fora de l'àmbit ibèric també s'alimenta de *Corydorthymus*, *Satureja* i altres espècies de *Thymus* a part de les esmentades (11).

97. *L. obliteratedus* (Rosenhauer, 1847)

Barcelona: Tavernòles, Collsuspina (P.).
Girona: Queralbs, Vidrà (P.).

Element europeu i mediterrani que s'estén fins a l'Iran i l'Afganistan (34; 42; 52). Aquesta espècie s'havia indicat de varies localitats iberobalears (vegeu 7), abans de la descripció de *L. obliteratoides* (51) i per aquest motiu és difícil de saber quines citacions corresponen a una o a l'altra espècie. Com a localitats comprovades a l'àmbit iberobalear tenim fins ara les de Serra da Arrábida prop de Setúbal a Portugal, Torla a Osca (F. Fritzlar leg.) i el Teix a Mallorca (P.), a part de les catalanes. Biondi (1996) l'assenyala sobre moltes Lamiaceae dels gèneres *Thymus*, *Melissa*, *Origanum*, *Calamintha*, *Salvia*, *Satureja*, *Stachys*, etc.; a Arrábida (Portugal) per exemple, s'alimenta de *Salvia sclarea* L. (7). La fenologia dels adults a Catalunya és de maig i setembre.

98. *L. ochroleucus* (Marsham, 1802)

Barcelona: Horta (114). Girona: Bordils (98), Olot (MZB), Armentera (P.), illes Medes (39). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

Element europeu i mediterrani que arriba fins a Turquia i la regió transcaucàsica, i colonitza les illes Canàries (34; 52). A Espanya és citat de les Balears (63), València, Madrid (107), Jaén (31), Terol (83; 110), Màlaga (6), Saragossa (87), Àvila, Burgos, Còrdova i Granada (7), la Corunya (80), i també es coneix de Portugal (7; 81). Viu sobre diverses plantes Asteraceae dels gèneres *Achillea*, *Artemisia*, *Matricaria*, *Senecio* i *Tripleurospermum* (11), i es captura de maig a octubre, però no és una espècie gaire freqüent.

99. *L. ordinatus* (Foudras, 1860)

Barcelona: el Figaró, Cervelló (98), la Garriga (88), Aiguafreda (P.). Tarragona: serra de Prades (1), Pont d'Armentera, la Riba (P.). Lleida: Ager (88). Girona: Breda (C. Segarra

leg.), Arbúcies, Sant Pere Pescador (88), Massanet de la Selva (P.).

Espècie de distribució mediterrània occidental i varies illes atlàntiques (34; 52). A la península Ibèrica es coneix principalment del centre i la meitat sud: Madrid, València, Màlaga, Cadis (69), serra de Gredos a Àvila (47), Màlaga, Huelva (8; 9), Càceres, Cadis (10), Granada (36), Còrdova (7), i tres localitats del sud de Portugal (62; 69; 81). L'única citació del nord peninsular, a part de les catalanes, és la d'Astúries (69). A Catalunya hem capturada els adults sobre *Mentha rotundifolia* L. (Huds.), del març fins a l'octubre, però a la resta d'Espanya i a Itàlia també viu sobre altres *Mentha* i *Marrubium vulgare* L. (Lamiaceae), d'acord amb les observacions de Biondi (1996) i Bastazo (1997). La nostra cita de *L. ordinatus* a Mallorca (84) és errònia, perquè correspon a *L. succineus* (det. Doguet).

100. *L. pardoii* Doguet, 1974

Pirineus orientals: Osseja a la Cerdanya nord, França (34).

Distribuïda per Sierra Nevada a Granada, i el Rif i l'Atlas Mitjà al Marroc, assoleix, aparentment, aquesta única localitat pirinenca (34). Aquest mateix autor indica que les seves plantes hostatjadores són probablement els *Plantago* (Plantaginaceae) (34).

101. *L. parvulus* (Paykull, 1799)

Barcelona: Barcelona (41, sub var. *concinus* Weise), la Garriga, Seva, Tavertet, Sant Sadurní d'Osormort (P.). Girona: Hostalric (C. Segarra leg.), Sils (P.).

Aquesta espècie de distribució euroasiàtica, eurosiberiana i mediterrània, s'estén també per les illes atlàntiques (34; 42; 52). És coneguda de bastantes localitats ibèriques a part de les catalanes: la Corunya (64; 80), LLeó, Palència, Càceres (10), LLeó (9), serra de Guadarrama a Madrid (46), Cadis (64), Màlaga, Granada, Cadis, i serra da Arrábida

prop de Setúbal a Portugal (7). Sembla que és d'alimentació exclusiva sobre plantes Linaceae del gènere *Linum* (7; 11; 34; 42). Els adults es col·lecten a Catalunya des d'abril fins a octubre.

102. *L. pellucidus* (Foudras, 1860)

Barcelona: Cervelló, la Batlloria (C. Segarra leg.), la Garriga, Gualba de Baix (P.), Santa Maria de Corcó (MZB), Sant Cugat del Vallès: vall de Sant Medir (3). Lleida: la Pobla de Segur (MZB), Àger (C. Segarra leg.), Aspà (P.). Girona: Arbúcies, Flaça (99), Banyoles, Llivia, Empúries, Sant Pere Pescador (P.), Sant Feliu de Guíxols (M. Döberl leg.), Massanet de la Selva, Sils, Planoles, Riudellots (C. Segarra leg.), Salt (J. de Ferrer leg.). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

De corologia euroasiàtica i mediterrània introduïda al Canadà (34; 42; 52). A Espanya es coneix de quasi tot el país i també és citat de les illes Balears i de Portugal (vegeu 7). S'alimenta de Convolvulaceae (11; 42), principalment de *Convolvulus arvensis* L., i es troba des de maig fins a novembre.

103. *L. pratensis* (Panzer, 1784)

Barcelona: Barcelona: Horta, Vallgorguina (MZB), Sant Cugat, Vallvidrera, Sant Llorenç de Munt (P.), Esplugues, la Garriga, (97), Garraf, Gualba de Baix, Sant Martí de Centelles: Valldeneu, Seva, Collformic, Collsuspina, Ripoll, Sant Sadurní d'Osormort, Sant Julià de Cabrera (P.), la Gleva (74). Tarragona: la Riba, Alcover, la Mussara (1), Cornudella de Montsant (P.), Cunit (MZB). Lleida: Àger (P.), Bóixols i Salardú (10). Girona: Vidrà (97), Llivia, Vilallonga de Ter, l'Escala, Sant Pere Pescador, Punta Montgó, Massanet de la Selva (P.), Sant Feliu de Guíxols (M. Döberl leg.).

Espècie euroasiàtica i mediterrània, que també arriba a les Canàries i ha estat introduïda a Amèrica del Nord (34; 52). Es coneix de quasi

tot Espanya: la Corunya (62; 80), la serra d'Albarrasí a Terol (83), Astúries, Santander, LLeó, Guipúscoa, Logroño, Terol (70), Palència, Valladolid, Salamanca (10), Osca, LLeó, Màlaga (9), Badajoz (108), la serra de Guadarrama a Madrid (46), la serra de Cazorla a Jaén (31) i Màlaga (36). És de trofisme polífaq i, tot que les seves plantes hostatjadores principals són els *Plantago* spp. (Plantaginaceae), també sembla que s'alimenta sobre varies Asteraceae, Chenopodiaceae i Lamiaceae (11), però a Espanya només menja els *Plantago* (7). És una de les espècies més abundants de *Longitarsus* a Catalunya i es col·lecta durant quasi tot l'any, excepte a l'hivern.

104. *L. quadriguttatus* (Pontoppidan, 1765)

Lleida: vall de Tavascan (P.). Girona: Llivia, a la Cerdanya (MZB) det. B. Gruev.

De corologia europea estesa fins a Turquia (34; 52). A la península Ibèrica tan sols era citat de Lliria a València (52). Els dos exemplars catalans de l'espècie corresponen a la var. *immaculatus* Weise, sense taques elitrals grogues o rogenques, i foren col·lectats pel juny i el juliol. Viu sobre *Cyanoglossum officinalis* L. i *Nonnea pulla* (L.) DC. (Boraginaceae) (11).

105. *L. reichei* (Allard, 1860)

Lleida: Taüll a la vall de Boí (7). Girona: Sils (100).

Espècie euroasiàtica, que arriba cap a l'est fins a la regió transcaucàsica i l'Iran (34; 52). A Espanya és coneguda també de la Corunya (64), Astúries (9; 10), Guipúscoa (70) i d'Osca (7). Té un trofisme probablement polífaq sobre Asteraceae, Lamiaceae i Plantaginaceae (11; 34).

106. *L. rubiginosus* (Foudras, 1860)

Barcelona: Gavà (C. Segarra leg.), Balenyà: Gorg Negre (P.). Lleida: Seròs (T. Yélamos leg.), Durro (7). Girona: Hostalric (100).

És de distribució euroasiàtica i eurosiberiana, i ha estat introduïda al Canadà (34; 52). Malgrat els dubtes expressats per Doguet (1994) i Gruev & Döberl (1997), és una espècie ibèrica, tot i que rara a l'Espanya continental, perquè fora de Catalunya tan sols es coneix de Madrid i Màlaga (7). I a les Balears es troba a Mallorca (64). S'alimenta de *Calystegia*, *Convolvulus* i *Ipomoea* (Convolvulaceae) (11), i es captura des de maig fins a agost.

107. *L. rutilus* (Illiger, 1807)

Barcelona: Sant Martí de Tous (P.). Tarragona: Pont d'Armentera, la Riba (P.).

Espècie de corologia limitada a l'àrea europea i mediterrània occidental, però que arriba cap a l'est fins al Iemen (34; 52). No es coneixia de Catalunya, però sí de Màlaga i Cadis (94), Salamanca (10), serra de Gredos a Àvila (47), la Corunya, Madrid, Terol i Màlaga, a part de bastantes localitats de Portugal (vegeu 7), i Navarra (J. I. Recalde leg. det. P.). Els exemplars catalans han estat col·lectats sobre *Scrophularia auriculata* L. (Scrophulariaceae) pel maig i juny, però fora de l'àmbit català també sembla que mengen altres espècies de *Scrophularia* (10).

108. *L. scutellaris* (Mulsant & Rey, 1874)

Girona: Empúries (88 sub *L. medicaginis* Allard sensu Leonardi, 1973). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

Corologia europea que s'estén fins a Turquia i la regió transcaucàsica (34; 52). A part d'aquestes dues localitats catalanes, s'ha citat tan sols dins l'àrea iberobalear, de Ronda a Màlaga (36). De trofisme monòfag sobre *Plantago lanceolata* L. (Plantaginaceae) (11; 34), sembla un element rar al nostre país.

109. *L. strigicollis* Wollaston, 1864 (= *L. bombycinus* Mohr, 1962)

Barcelona: Begues, Sant Cugat (P.), Esplugues, Cervelló, Centelles (C. Segarra leg.).

Tarragona: la Riba, Miravet, Querol (P.). Pirineus orientals: el Pertús, Targasona, Port Vendres, Montboló (34).

Es distribueix principalment per l'Europa occidental i central, nord-oest d'Àfrica i illes atlàntiques (34; 52). És particularment comú a Andalusia i també es coneix del sud de Portugal (7; 8; 9; 33; 36; 51). A la meitat nord d'Espanya, a part de Catalunya, s'ha esmentat de Lleó i de Madrid (7). A més a més, es troba a les Balears, a Mallorca (89). Viu sobre plantes Dipsacaceae dels gèneres *Scabiosa*, *Pycnocomon* (34) i *Dipsacus* (11). Les dates de captura dels exemplars catalans van des de febrer fins a novembre.

110. *L. succineus* (Foudras, 1860)

Barcelona: Gavà, Cervelló (C. Segarra leg.), la Garriga, Sant Martí de Centelles: Valldeneu, Gualba de Baix, Matagalls, Cantonigròs, Ripoll (P.). Tarragona: Alió (P.). Lleida: Almatret (T. Yélamos leg.), Albet (P.), Caldes de Boí (MZB), Bóixols (10), i varies localitats de la Vall d'Aran (10; 86). Girona: Alp (100). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

Espècie paleàrtica introduïda al Canadà (34; 42; 52). Té una àmplia distribució iberobalear (7; 9; 10; 40; 46; 62; 64; 81; 83; 87) i es troba molt especialment a les àrees muntanyenques. És d'alimentació polífaga, sobre Asteraceae, Convolvulaceae, Plantaginaceae, Lamiaceae i Boraginaceae (7; 11; 34; 42). L'hem col·lectada a Catalunya des de maig fins a novembre.

111. *L. tabidus* (Fabricius, 1775)

Barcelona: Barcelona: Tibidabo, Premià de Dalt, Sant Llorenç de Munt, Cànoves: Vallfornés (P.), la Garriga, Aiguafreda (97), les Franqueses (C. Segarra leg.), Gualba de Baix, Collformic, Sant Martí de Centelles: Valldeneu, la Coromina, Sant Sadurní d'Osormort, Cantonigròs (P.). Tarragona: Mola de Falset (MZB), Alió, Poblet (P.).

Lleida: Àger, Montcortès de Pallars, Estany de la Llebre (P.), Seròs (T. Yélamos leg.). Girona: Olot (MZB), Sant Feliu de Guíxols (M. Döberl leg.), l'Escala, Colomers, Osor, Arbúcies, Sant Jaume de Llierca, Queralbs, Planoles, Planès, Vilallonga de Ter, Queixans, Llívia (P.). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

Element euroasiàtic i mediterrani que arriba fins al Japó (34; 42; 52). És un dels *Longitarsus* més abundants a Catalunya, durant tot l'estiu i la tardor. Es coneix de quasi tot Espanya i també és citat de Portugal i de les illes Balears (vegeu 7). S'alimenta dels *Verbascum* i les *Scrophularia* (Scrophulariaceae) (11).

112. *L. ventricosus* (Foudras, 1860)

Lleida: Llimiana al Montsec de Rúbies (O. Escolà leg.), el Portilló de Bossost a la Vall d'Aran (86).

De corologia limitada a una gran part de França i al nord d'Espanya (34). Només es coneix de dues altres localitats ibèriques, a les muntanyes del nord de LLeó (10). És d'alimentació monòfaga sobre l'Asteraceae *Senecio nemorensis fuchsii* (C.G. Gmel.) Celak. (11; 34). Les dates de captura dels dos únics exemplars catalans són del juliol.

Mantura Stephens, 1831

113. *M. chrysanthemii* (Koch, 1803)

Pirineus orientals: Colliure (34).

Corologia europea i nord-africana, que s'estén fins a Ucraïna i Turquia cap a l'est i les illes atlàntiques cap a l'oest (34; 52). Només es coneix de la Catalunya francesa, però a Espanya s'ha citat o capturada de diverses localitats ibèriques del centre i sud peninsular: a la serra de Guadarrama de Madrid (46), Càceres (88), Ciudad Real (P.), Cadis (10; 32; 88) i també l'hem col·lectada de l'Algarve, al sud de Portugal (P.). Viu sobre les Polygonaceae *Rumex acetosella* L. i *R. acetosa* L. (34).

114. *M. rustica* (Linnaeus, 1766)

Barcelona: Collsuspina (88), Hostalets de Balenyà (P.).

Espècie d'àmplia distribució euroasiàtica i eurosiberiana (34; 52). Heikertinger (1951) donà als Pirineus com a límit meridional de la seva distribució geogràfica. Aquestes dues citacions catalanes són quasi les úniques ibèriques conegudes, perquè tan sols s'ha citat recentment de la Corunya (80); però s'ha de trobar també per altres llocs del terç septentrional. Viu sobre diverses plantes Polygonaceae: *Rumex acetosa* L., *R. acetosella* L., *R. crispus* L., *Polygonum aviculare* L. i *Rheum rhabarbarum* L. (34). Les captures d'adults a Catalunya són de l'abril, però com que a França, segons Doguet (1994), hivernen, i ben segur també a Catalunya, en teoria es poden trobar quasi tot l'any.

Neocrepidodera Heikertinger, 1911 (= *Asio-restia* Jacobson, 1925)

115. *N. ferruginea* (Scopoli, 1763)

Barcelona: Barcelona (28, sub *Haltica ferruginea*), Calella (30, sub *Haltica ferruginea*), el Prat de Llobregat (T. Yélamos leg.), la Garriga, Balenyà: Gorg Negre, Vic, Ripoll, Cantonigròs, Queralbs: la Farga (P.), Santa Fe del Montseny (MZB). Lleida: Viliella a la Cerdanya (P.), diverses localitats de la Vall d'Aran (86). Girona: Espinelves, Viladrau, Queralbs, Planoles, la Creueta (P.), Isòvol, Pi (A. Viñolas leg.), Roses (28), Ribes de Freser (74), i diverses localitats del Cabrerès (78). Andorra: el Serrat (9).

Té una distribució geogràfica europea, que s'estén a l'est fins a Turquia, el Caucas i l'Iran (52) i cap al sud fins al nord del Marroc (34). Fora de Catalunya s'ha citat de Guarda al centre-sud de Portugal (62; 81), Jaén (31), LLeó (10), Osca i Navarra (9), i serra de Guadarrama a Madrid (46). Quant al seu trofisme els adults són clarament polífags

(34), i es col·lecten a Catalunya durant tot l'estiu.

116. *N. impressa* (Fabricius, 1801)

Barcelona: Sant Miquel del Fai (27, sub *Haltica impressa*), Barcelona: Can Tunis (29, sub *Haltica impressa*; MZB), Calella (30, sub *Haltica impressa*), delta del Llobregat (68), el Prat de Llobregat, Gavà (P.). Girona: Roses, Castelló d'Empúries (28), l'Escala, Sant Pere Pescador (P.).

Espècie europea i mediterrània (52). Dins l'àmbit iberobalear es coneix també de Faro al sud de Portugal (81), de Saragossa (50), Mallorca (64), Badajoz (108), Sevilla (75), Almeria (19), València (107) Màlaga, Cadis i de l'Algarve al sud de Portugal (9), i la Corunya (80). Correa de Barros (1928) l'esmenta de Tras-os-Montes, al nord de Portugal, citació dubtosa. És pròpia generalment de les zones costaneres marines o les salabroses continentals del sud d'Europa i del nord d'Àfrica; menja sobretot els *Limonium vulgare serotinum* (Reichenb.) una planta Plombaginaceae, però també sembla que s'alimenta de Poaceae (34).

117. *N. melanopus* (Kutschera, 1860)

Lleida: Estanys de Colomers (MZB, P.) i diverses localitats de la Vall d'Aran (86).

Endemisme cantabropirinenc (34; 52). A part de Catalunya s'ha citat també d'Osca (10) i d'Astúries (33) pel que fa a la fauna ibèrica. Doguet (1994) ha col·lectat aquesta espècie sobre flors de *Caltha palustris* L. (Ranunculaceae). Les dates de captura dels exemplars catalans són del juny, juliol i agost.

118. *N. transversa* (Marsham, 1802)

Barcelona: pla del Besòs (29), Sant Martí de Tous, Balenyà: Gorg Negre, Centelles, Sant Miquel Sesperxes, Torelló, Tavertet, Collsuspina, Santa Fe de Montseny, Cantonigròs, Sant Julià de Cabrera, coll de Bracons, collada de

Santigosa (P.), Saló (X. Vázquez leg.). Tarragona: Valls, Fontscaldetes, Ulldecona, Ports de Tortosa (MZB), la Riba, Mont-ral, la Mussara (1). Lleida: Montcortès, la Vansa, Barruera (P.), Montant, Aspà (MZB), Pont de Suert (10), Prats i Sampsor a la Cerdanya (A. Viñolas leg.), i diverses localitats de la Vall d'Aran (86). Girona: Arbúcies, Vidrà, Banyoles, Vilamarí, Saga, Llívia (P.), Olot, Sant Privat d'En Bas, Hostalets d'En Bas, Sant Julià de Falgars, La Sellera, Ull de Ter, Figueres (MZB).

Espècie europea que s'estén fins a Turquia, el Caucas i l'Iran (52). A la península Ibèrica fora de l'àmbit català, s'ha citat de Navarra (50), Viscaia (21), Jaén (31), Terol (9; 83; 110), Lleó (10), Àvila (47), Navarra i Osca (9), i l'hem col·lectada a Navarra, Osca, Conca, Sòria i Zamora (P.). També es coneix de Guarda a Portugal (62). Viu sobre les Asteraceae, *Cirsium* i *Carduus* però també sobre certes Apiaeeae, Boraginaceae i Plombaginaceae (34). Els adults poden trobar-se de vegades sobre flors grogues d'Asteraceae, probablement com a polinívors. Les seves dates de captura a Catalunya van des de març fins a setembre.

Ochrosis Foudras, 1859

119. *Ochrosis ventralis* (Illiger, 1807)

Barcelona: la Garriga, Aiguafreda (P.), Cervelló (C. Segarra leg.). Girona: Bordils (C. Segarra leg.).

De corologia euroasiàtica, mediterrània i macaronèsica (34). Dins l'àrea iberobalear és citada de tres localitats de Portugal (62; 81), Mallorca a les Balears (64), Màlaga i Granada (9), i la Corunya (80). El seu trofisme no està encara ben establert perquè els adults s'han esmentat sobre plantes molt diverses, com els *Solanum*, *Lythrum*, *Carpinus* i *Pistacia*, i es desconeix el règim alimentari de les larves (34). Les dates de captura dels adults a Catalunya són de juliol i agost, però a

Mallorca almenys es troben també fins a octubre, perquè com indica Doguet (1994) és una espècie hivernant.

Phyllotreta Chevrolat, 1837

120. *Ph. atra* (Fabricius, 1775)

Barcelona: Barcelona (29, sub *Haltica atra*), Tiana (X. Palau leg.). Girona: Empalme (28, sub *Haltica atra*).

Espècie euroasiàtica i eurosiberiana, que arriba al Marroc al nord d'Àfrica (52). A Espanya és citada de València (107), Astúries, Valladolid (10), el Moncayo a Saragossa (87), la Corunya (80), Navarra (J.I. Recalde leg. in coll. P.), Conca i Alacant (P.). Viu sobre una vintena de gèneres de plantes crucíferes (34). Les dates de captura dels exemplars ibèrics van des de març fins a octubre.

121 *Ph. consobrina* (Curtis, 1837)

Barcelona: Sant Llorenç de Munt: la Mola (P.).

Espècie europea, mediterrània i de les illes atlàntiques (43; 52). A Espanya s'ha citat de Viscaia (21), la serra de Cazorla a Jaén (31), Astúries, Màlaga, Cadis (9), de nou Màlaga (36), i la Corunya (62; 80). També es coneix de les Balears (64), i de Sines a Portugal (9). Doguet (1994) l'assenyala a França sobre varies crucíferes dels gèneres: *Brassica*, *Diplotaxis*, *Isatis*, *Rapistrum*, *Sinapis* i *Sisymbrium*. Els adults es col·lecten a la primavera.

122. *Ph. corrugata* (Reiche, 1858)

Barcelona: Esplugues de Llobregat, la Garriga (P.), Tiana (coll. J. & E. Vives). Tarragona: la Riba (P.).

Espècie mediterrània, que s'estén fins a Turquia, Iraq i l'Afganistan (34). Es coneix de Ciudad Real, Còrdova, Granada, Màlaga, Almeria i Cadis (9), l'hem capturada també a València, Alacant i Toledo, i l'hem vista de Saragossa (J. Blasco leg.). S'ha assenyalat i

l'hem col·lectada a Mallorca (64; P.). Igual que a França (33), l'hem capturada sobre la crucífera *Diplotaxis tenuifolia* D.C. i la resedàcia *Reseda lutea* L., però també és citada d'una dotzena de gèneres de crucíferes (43). Les dates de captura dels exemplars ibèrics van de febrer a l'abril els de la primera generació, i de setembre a desembre els de la segona.

123. *Ph. cruciferae* (Goeze, 1777)

Barcelona: el Prat de Llobregat, Calders, Sant Llorenç de Munt, Sant Martí de Tous, la Garriga, Cànoves: Vallfornés, Aiguafreda, Seva: el Muntanyà, Collsuspina, Collformic, Tavertet (P.). Tarragona: el Molar de Falset (P.). Lleida: Pont de Suert (10), Bossost a la Vall d'Aran (86). Girona: Arbúcies, Sils, l'Estartit, Vilamarí, Colomers, Sant Pere Pescador, Planès, Vilallonga de Ter (P.).

Espècie de distribució euroasiàtica i mediterrània, que arriba cap a l'est fins a l'Índia i Mongòlia, cap al sud fins a Etiòpia i que ha estat introduïda als Estats Units (52). És citada de cinc localitats de Portugal (9; 81), de la Corunya (62), de Balears (64), València (107), LLeó (10), Osca (9) i el Moncayo a Saragossa (87). L'hem capturada a Navarra i a Ciudad Real (P.). Viu sobre moltes plantes crucíferes, tant silvestres com cultivades (34; 43), i també l'hem col·lectada sobre *Reseda lutea* L. (Resedaceae). Les dates de captura a Catalunya van de març a octubre.

124. *Ph. diademata* Foudras, 1860

Barcelona: Collsuspina, Tavertet (P.). Girona: Arbúcies (P.), Alp (103).

Espècie euroasiàtica (52). A Espanya és citada de Valladolid (10). Menja moltes espècies de crucíferes i entre elles les cols, *Brassica oleraceae* L. (34).

125. *Ph. fallaciosa* Heikertinger, 1941

Barcelona: Vallvidrera (59), Garraf, Sant Llorenç de Munt (P.). Tarragona: la Riba (P.),

Alfara de Carles (X. Vázquez leg.). Girona: Punta Montgó, Empúries (P.). Pirineus orientals: Banyuls (34).

Espècie mediterrània estesa fins a Jordània i l'Iran (34; 52). S'ha citat a Espanya també d'Astúries (10), Granada (33), Màlaga, Almeria i Cadis (9). S'alimenta de plantes crucíferes dels gèneres *Sinapis*, *Diplotaxis*, *Erucaria* i *Hirschfeldia* (43). Les captures d'adults són de març, abril, maig i juny. No és gaire abundant.

126. *Ph. foudrasi* Brisout, 1873

Barcelona: la Garriga (P.).

De distribució mediterrània occidental (34; 52). A la península Ibèrica és citada també de la Serra de Albarrasí a Terol (83), LLeó, Salamanca, Valladolid i Càceres (10), Granada (36), Màlaga i Sines a Portugal (9), i Mallorca, a les Balears (89). Recentment l'hem vista i l'hem col·lectada també a Saragossa (P.). S'alimenta de plantes dels gèneres *Alyssum*, *Cakile*, *Cardaria*, *Diplotaxis*, *Iberis* i *Lepidium* (Brassicaceae) segons Doguet (1994). Els adults es capturen a la primavera i l'estiu.

127. *Ph. gallica* Brisout, 1891

Girona: Sant Feliu de Guixols (M. Döberl leg.), Planès (C. Segarra leg.).

Corologia limitada a França, Suïssa i Espanya (34; 52). Les dues citacions catalanes són les úniques conegudes de la península Ibèrica. Doguet (1994) indica que és monòfaga sobre *Iberis amara* L. (Brassicaceae) i que els adults es troben de juny fins a l'agost.

128. *Ph. nemorum* (Linnaeus, 1758)

Barcelona: el Prat de Llobregat (88), Gavà (103; X. Vázquez leg.). Tarragona: Valls (MZB). Girona: Sils, Empúries (88).

Espècie euroasiàtica i eurosiberiana introduïda a Austràlia (34; 52) i que arriba també fins a Turquia i Israel (43). A Espanya, Górriz (1902) l'esmenta de Saragossa, Biondi (1991)

de LLeó i García-Ocejo & Gurrea (1995) de la serra de Guadarrama a Madrid. S'alimenta d'una quinzena de gèneres de crucíferes (34; 43). Les dates de captura dels exemplars catalans són d'abril, maig i juny.

129. *Ph. nigripes* (Fabricius, 1775)

Barcelona: la Garriga, Collformic (P.). Tarragona: Alcover (1). Lleida: Pont de Suert (10), i diverses localitats de la Vall d'Aran (10; 86). Girona: Llivia i Covariús, a la Cerdanya (P.). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

Espècie euroasiàtica i mediterrània, que arriba cap a l'est fins a Israel i l'Iran (43; 52). A Espanya, Jolivet (1953) la indica de les Balears, però nosaltres no l'hem capturada en més de 15 anys de col·lectes. També és citada de Madrid i València (107), Astúries, LLeó i Salamanca (9; 10), Osca, Conca, Alacant, Granada (9), la serra de Guadarrama a Madrid (46), i del Moncayo a Saragossa (87). Recentment l'hem col·lectada a Navarra, Sòria, Conca i Almeria (P.). S'alimenta de moltes crucíferes i de diverses resedàcies (34; 43). Les dates de captura d'adults a Catalunya van de juny fins a octubre.

130. *Ph. ochripes* (Curtis, 1837)

Girona: Sils (C. Segarra leg.).

Espècie de distribució eurosiberiana i euroasiàtica (52). Es coneixia de Coimbra a Portugal (81) però no d'Espanya. Per tant, és una espècie nova per a la fauna espanyola, tot i que sembla lògic que es trobi a més indrets de l'Estat si es recerca com cal. Viu principalment sobre crucíferes de llocs humits, *Alliaria petiolata* (Bieb.), *Rorippa amphibia* (L.) i *Nasturtium officinale* (L.) d'acord amb Doguet (1994). L'únic exemplar català fou capturada pel maig.

131. *Ph. parallela* (Boildieu, 1859)

Barcelona: Barcelona: can Borrell (3), Esplugues de Llobregat (C. Segarra leg.), la

Roca (P.). Tarragona: la Febró, Prades, la Mussara (1). Lleida: Àger, Ribelles, (P.), Peramola (T. Yélamos leg.). Girona: Punta Montgó (P.).

De corologia mediterrània occidental (34; 52). A la península Ibèrica és citada de Màlaga (62), del nord de Portugal (81), LLeó, Palència (10), Navarra, Màlaga, Granada, Cadis (9), una altra vegada Granada (36), i del Moncayo a Saragossa (87). També l'hem vista o capturada de Terol (P. Oromí leg. in coll. P.) i de Ciudad Real (P.). Viu sobre varies plantes crucíferes (vegeu 34), i els adults es col·lecten a Catalunya des de febrer fins a octubre.

132. *Ph. procera* (Redtenbacher, 1849)

Barcelona: Sant Cugat del Vallès: can Borrell (2), Sant Miquel del Fai (27, sub *Haltica procera*), Montgat, Santa Fe del Montseny (MZB), Sant Llorenç de Munt, Garraf, Sant Martí de Tous, l'Ametlla, camí al Matagalls, Centelles (P.). Tarragona: Sant Martí de Brufaganya (P.). Lleida: Pont de Suert (10), Puigverd, Àger (P.), Maials (T. Yélamos leg.). Girona: Arbúcies, Planès (P.), Sant Aniol de Finestres (A. Viñolas leg.). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.).

Té una corologia general euroasiàtica, macaronèsica i etiòpica (43; 52). Dins l'àrea ibero-balear és citada de Cadis (32), Saragossa (50), Terol (110), Mallorca, Menorca i Cabrera, a les Balears (64), València i Alacant (107), Àvila, Palència, Salamanca, Madrid i Càceres (10), LLeó, Màlaga, Granada i Almeria (9), serra de Guadarrama a Madrid (46), i del Moncayo a Saragossa (87). També l'hem vista de Navarra (J. I. Recalde leg.) i l'hem capturada als Pirineus d'Osca i a Còrdova (P.). Viu sobretot a les *Reseda* (Resedaceae) i molt menys freqüentment a les Brassicaceae (34). És una espècie molt comuna i els adults es poden trobar durant tot l'any.

133. *Ph. punctulata* (Marshall, 1802) (= *Ph. aerea* Allard, 1859)

Barcelona: Cervelló (C. Segarra leg.), Esplugues de Llobregat, Garraf, Sant Llorenç de Munt, Sant Martí de Tous, la Garriga, Cànoves: Vallfornés, Seva: el Muntanyà (P.). Tarragona: Vallmoll (P.). Lleida: Àger (P.). Girona: Torroella de Montgrí, l'Estartit (P.).

De corologia europea i mediterrània, estesa fins a Turquia, el Caucas i Israel, que ha estat introduïda als Estats Units (34; 43). A la península Ibèrica és citada de Portugal (81) i de València (107), malgrat que Gruev & Döberl (1997) no l'assenyalen d'Espanya. Viu també a Mallorca a les Balears (Petitpierre, no publ.). Menja crucíferes d'onze gèneres diferents (34). Les dates de captura dels exemplars catalans van des del febrer fins a finals d'octubre.

134. *Ph. rugifrons* (Küster, 1849)

Barcelona: Vallgorguina (114), la Garriga, Collformic (P.). Tarragona: Altafulla (P. Oromí leg.), Valls (MZB), la Riba, Pont d'Armentera (P.). Girona: Sils (MZB).

Espècie de distribució mediterrània (34; 43; 52). A Espanya és citada també de Mallorca (64), Castelló (107), Càceres (10), Terol, Ciudad Real i Màlaga (9), de la serra de Guadarrama a Madrid (46), i l'hem col·lectada fa poc a Almeria (P.). És d'alimentació monòfaga sobre *Nasturtium officinale* L. (Brassicaceae) i els adults es capturen des de l'abril fins al juny.

135. *Ph. striolata* (Fabricius, 1803) (= *Ph. vittata* Fabricius, 1801)

Barcelona: Barcelona (29, sub *Haltica sinuata*), la Garriga (P.), Cànoves: Vallfornés, Balenyà, Sant Miquel Sesperxes, Collformic, Sant Sadurní d'Osormort, Sant Julià de Cabrera, Montesquiu (P.). Girona: Arbúcies, Viladrau, Santa Fe del Montseny, Sils, Sant Jaume de Llierca, Banyoles, Olot (P.).

Espècie de geonemia euroasiàtica i eurosiberiana, que arriba fins a l'illa de Sumatra, i s'ha introduït a Nord-amèrica i a Sud-àfrica (34; 52).

A la península Ibèrica es coneix també de la Corunya i Lugo (49; 62; 80), Màlaga (16) cita molt dubtosa que caldria confirmar, Viscaia (21) i de la serra de Guadarrama a Madrid (46). Oliveira (1894) l'indica de diverses localitats de la meitat nord de Portugal (sub *Ph. sinuata* Steph.). L'activitat tròfica dels adults es realitza sobre plantes de nou gèneres de Brassicaceae i les larves han estat observades a la base de la tija i a les arrels d'*Eruca* sp. (34). La fenologia dels adults a Catalunya va d'abril fins a octubre. Pot ser una espècie localment abundant.

136. *Ph. temperei* Doguet, 1974

Andorra: Port d'Envalira (33). Pirineus orientals: Formigueres (34).

Espècie alpina dels Pirineus i Sierra Nevada a Granada, que es col·lecta a l'estiu sobre plantes crucíferes i resedàcies (34).

137. *Ph. tetrastigma* (Comolli, 1837)

Lleida: el Portilló de Bossost a la Vall d'Aran (86).

Té una corologia general eurosiberiana (34; 52). A Espanya, fora de Catalunya, l'hem col·lectada a LLeó (90) i s'ha citat també recentment de la Corunya (5). Sembla, doncs, limitada al terç septentrional. Es troba sobre plantes Brassicaceae de llocs humits: *Cardamine amara* L., *C. pratensis* L. i *Nasturtium officinale* R. Br. (34). Tots els exemplars espanyols foren col·lectats pel juny.

138. *Ph. undulata* (Kutschera, 1860)

Barcelona: Tibidabo, Vallvidrera, el Prat de Llobregat, Gavà, Santa Coloma de Gramanet (MZB), la Garriga, Cànoves: Vallfornés, Centelles, Sant Sadurní d'Osormort, Tavertet (P.), la Pobla de Lillet (MZB). Lleida: Llavorsí (MZB), Pla de l'Artiga a la Vall d'Aran (86). Girona: Arbúcies, Sils, Vilamarí (P.), Planoles (T. Yélamos leg.).

Espècie euroasiàtica introduïda a Nord-amèrica i a Oceània (34; 52). Dins el marc

ibèric és citada de València (107), Biscaia (21), Terol (83), Màlaga (6), LLeó (10), i l'hem vista també de Navarra (J.I. Recalde leg.). Es coneix de bastantes localitats de Portugal (81), i viu a les Balears (64). Segons Doguet (1994) s'alimenta de moltes espècies de crucíferes i també de *Reseda lutea* L. (Resedaceae). La fenologia dels adults a Catalunya va d'abril fins a setembre

139. *Ph. variipennis* (Boieldieu, 1859)

Barcelona: Tiana (X. Palau leg.), Gavà, Sant Boi de Llobregat, Vallirana (MZB), la Garriga, Cànoves: Vallfornés, Vallgorguina (P.). Tarragona: Valls (MZB), Vilaplana (1). Lleida: Àger (P.). Girona: Collsacabra (MZB), Sils, l'Estartit (P.).

Espècie mediterrània i macaronèsica, que s'estén cap a l'est fins a Turquia i l'Iran (52). A la península Ibèrica és citada de Castelló i València (107), Osca, Màlaga, Cadis, i Coimbra a Portugal (9), de la serra de Guadarrama a Madrid (46) i recentment l'hem col·lectada a Sierra Nevada a Granada, i a Alacant (P.). També viu a totes les illes principals de les Balears (64; P.). S'alimenta de nombroses espècies de Brassicaceae i d'algunes Resedaceae (vegeu 34; 43). Les dates de captura dels adults a Catalunya van des de març fins a octubre.

140. *Ph. vittula* (Redtenbacher, 1849)

Lleida: Estany de Montcortès (P.).

Té una corologia general euroasiàtica i eurosiberiana, i ha estat introduïda als Estats Units (52). Dins l'àmbit ibèric és citada de Calahorra a la Rioja (107), la serra d'Albarrasí a Terol (83), i l'hem col·lectada a diverses localitats de Sòria (9). Viu sobre moltes espècies de Brassicaceae i Poaceae, i menys freqüentment sobre certes Asteraceae, Chenopodiaceae i Cyperaceae (34). És un crisomèlid rar a la península Ibèrica.

Podagricae Chevrolat, 1837

141. *P. fuscicornis* (Linnaeus, 1766)

Barcelona: el Prat de Llobregat, Castelldefels, Castellet i Gornal, la Garriga (P.), Sant Cugat: vall de Sant Medir (3). Tarragona: Mont-ral, Capafonts (1), Valls (MZB), l'Espluga de Francolí, Pont d'Armentera, Querol (P.). Lleida: Montagut (MZB), Ribelles, Port d'Ager (P.).

Espècie de distribució europea, mediterrània i de les illes Canàries (52). A Espanya es coneix de Biscaia (21), Navarra (2), Terol (110), La Rioja (J. I. Recalde leg.), Saragossa (P.), LLeó, Valladolid, Salamanca i Càceres (10), Conca (72), Granada, Màlaga i Cadis (94), Murcia, Còrdova, Granada, Màlaga i Cadis (9), Màlaga (17; 20; 36). També és citada de varies localitats de Portugal (62; 81; 104). Els adults són molt comuns per la primavera sobre Malvaceae, *Malva*, *Lavatera* i *Althaea*, però també es troben sobre plantes d'altres famílies com les Asteraceae i Tiliaceae.

142. *P. fuscipes* (Fabricius, 1775)

Barcelona: el Prat de Llobregat (68), Vallirana, Castelldefels, Balenyà (MZB), Llerona, la Garriga, el Bertí, Sant Martí de Centelles: Valldeneu, Balenyà: Gorg Negre, Sant Vicenç de Torelló: Vila-seca, la Coromina (P.), Vallgorguina (T. Yélamos leg., P.). Lleida: Ager (P.), Vilac a la Vall d'Aran (86). Girona: Olot (MZB), Colomers, Vilamarí (P.), Flaçà (103).

De corologia europea occidental (52). A Espanya Codina Padilla (1960) l'esmenta de Càceres, Biondi (1991) de LLeó, Palència, Àvila i Salamanca, García-Ocejo *et al.* (1992) de la Serra de Gredos a Àvila, Novoa *et al.* (1998) de la Corunya, i Oliveira (1894) l'assenyala del nord i del centre de Portugal. Per tant, no sembla viure a la meitat meridional ibèrica. Els adults es capturen des d'abril fins a l'agost sobre les *Malva sylvestris* L. i *Althaea officinalis* L. (Malvaceae). No és una espècie rara a Catalunya.

143. *P. malvae* (Illiger, 1807)

Barcelona: Barcelona: Sarrià (29, sub *Haltica malvae*), Gavà, Santa Creu d'Olorde, Sallent (MZB), Sitges, Sant Martí de Tous, Collsuspina (P.). Tarragona: Valls, Cabra del Camp (MZB), l'Albiol, Mont-ral (1). Lleida: Port d'Ager (P.). Girona: Roses (28, sub *Haltica malvae*), Hostalets d'En Bas (78).

Espècie europea que s'estén fins a l'Iraq i l'Iraq (51). A Espanya s'ha indicat de Màlaga (62), Conca (72), Saragossa (50), de les Balears (64), Cadis (10), Múrcia, Màlaga i Cadis (9), Màlaga i Granada (36). Oliveira (1894) l'indica de dues localitats de Portugal. Els adults es troben sobre moltes espècies de Malvaceae, tant silvestres com ornamentals, varies de cards (Asteraceae), *Marrubium* (Lamiaceae), *Helianthemum* (Cistaceae)... etc. (34), durant pràcticament tot l'any, i en gran nombre.

144. *P. menetriesi* (Faldermann, 1837) ssp. *descendens* (Boieldieu, 1859)

Barcelona: Gavà (97). Tarragona: Siurana (MZB). Lleida: Estanys d'Ivars (MZB).

Espècie d'àmplia distribució euroasiàtica (34; 52). Heyden (1870) l'assenyala del nord de Portugal i Heikertinger (1951) la indica d'Espanya sense cap precisió de localitat; Bastazo *et al.* (1993) l'esmenten de Ciudad Real i nosaltres (P.) l'hem vista també de Toledo (MZB). Els adults mengen varies espècies de Malvaceae, però sobretot *Althaea officinalis* L. (34). Les captures a Catalunya van d'abril fins a l'agost.

***Psylliodes* Berthold, 1827**145. *P. affinis* (Paykull, 1790)

Barcelona: Hostalets de Balenyà (102), la Garriga, Aiguafreda de Dalt, Gualba de Baix, Collformic, Sant Vicenç de Torelló: Vila-seca (P.). Tarragona: Cabra del Camp (MZB). Lleida: Castellbò (P.), el Portilló de Bossost a la

Vall d'Aran (86). Girona: Blanes (MZB), Osor (T. Yélamos leg.), Bordils (C. Segarra leg.).

Espècie euroasiàtica i eurosiberiana que arriba al Marroc (34; 52). És citada de Cadis (32), Terol (83), Osca (9) i l'hem vista de Guipúscoa (F. Fritzlar leg.). Es coneix també de Coimbra a Portugal (81). Viu principalment sobre les Solanaceae *Solanum nigrum* L. i *S. dulcamara* L., i els adults es troben a la primavera i l'estiu, sovint en abundància.

146. *P. algirica* Allard, 1859

Barcelona: la Gleba (74), Begues (P.).

Espècie iberoibaleàrica, d'Itàlia i les illes tirrèniques, Grècia, i del nord d'Àfrica (52). És bastant comuna a Mallorca (64; 84), malgrat que es desconeixen altres citacions ibèriques verificades, perquè Heikertinger (1926) l'esmenta d'Andalúcia sense indicar localitats. Els pocs exemplars catalans s'han col·lectat sobre *Quercus ilex* L. (Fagaceae), però a Mallorca l'hem trobada, a més a més d'aquesta planta, sobre *Pistacia lentiscus* L. (Anacardiaceae) i *Populus alba* L. (Salicaceae), des de maig fins a octubre.

147. *P. brisouti* Bedel, 1898

Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.). Pirineus orientals: Estavar (34).

Té una corologia europea (52), però no s'ha citat d'Espanya, tot i que, si es troba a Andorra i a la Cerdanya, també pot viure probablement al Pirineu del Principat. Caillol (1914) assenyala com a planta hostatjadora la crucífera *Erysimum ochroleucum* D.C. a Provença. Les captures d'adults a Andorra són de març, octubre i novembre.

148. *P. chalcomerus* (Illiger, 1807)

Barcelona: Seva: el Muntanyà (P.). Girona: Empalme (28, sub *Haltica chalcomerus*).

Espècie eurosiberiana, euroasiàtica i mediterrània (52). Bastazo *et al.* (1993) l'esmenten de Màlaga i de l'Algarve a Portugal, i Jolivet

(1953) de les Balears. Malgrat que hi ha poques citacions ibèriques d'aquest crisomèlid, no deu ésser rar perquè l'hem vist de Navarra (J. I. Recalde leg.), i l'hem capturada a Terol, Sòria, Madrid, Albacete i Còrdova (P.). Els adults són freqüents a la primavera sobre *Carduus* i *Cirsium* (Asteraceae).

149. *P. chrysocephalus* (Linnaeus, 1758)

Barcelona: el Prat de Llobregat, Gualba, Balenyà (MZB), Castelldefels, Garraf, Sant Sadurní d'Anoia, la Garriga, Santa Eulàlia de Ronsana, Sant Miquel Sesperxes, Seva: el Muntanyà (P.). Tarragona: Valls (MZB, P.). Lleida: la Granadella (T. Yélamos leg.) var. *angulicollis* Heiktgr. Girona: Olot, Hostalets d'En Bas (78), Blanes, Sils, Olot (MZB), Joanetes, Banyoles, l'Escala, Torruella de Montgrí (P.).

Espècie d'àmplia distribució europea i mediterrània, que s'estén fins a les illes atlàntiques a l'oest i l'Iran a l'est (52). És citada de les serres de Cazorla a Jaén (31) i Guadarrama a Madrid (46), també de Madrid, Càceres i Cadis (10), la Corunya (80), Navarra, Ciudad Real, Còrdova, Màlaga, Granada i Cadis a Espanya, i Serra de Grandola i Cabo Mondego a Portugal (9), i l'hem col·lectada a Salamanca i a Almeria (P.). A més a més es troba a les Balears (64). Viu sobre moltes espècies de crucíferes, tant de conreus com silvestres (26; 34; 44), i és molt abundant particularment a la tardor, període en el qual pot produir danys considerables a les plantes de llavor.

150. *P. circumdatus* (Redtenbacher, 1849)

Barcelona: la Batlloria (102), la Garriga (P.). Girona: Riudellots (102), Ribes de Freser, Saga a la Cerdanya (P.).

Té una corologia europea i mediterrània (52). Aquests darrers autors l'assenyalen d'Espanya, però no hem pogut veure cap citació ibèrica concreta. No obstant això, nosal-

tres l'hem col·lectat a Ciudad Real (P.). Els adults es troben sobre bastantes espècies de crucíferes i també sobre els *Quercus* spp. (44), des d'abril fins a juliol (34).

151. *P. cupreus* (Koch, 1803)

Girona: illes Medes (38), Colomers (P.).

Espècie d'àmplia distribució eurosiberiana, euroasiàtica i mediterrània (52). És citada de Cadis (92), Salamanca (93), Castelló (107), de la sierra de Cazorla a Jaén (21; 31), Madrid i Càceres (10), Lleó, Còrdova, Granada i Màlaga (9), serres de Guadarrama a Madrid (46) i del Moncayo a Saragossa (87), i de la Corunya (80). Viu també a les Balears (64), i es coneix de bastants punts de Portugal (62; 81; 96). Els adults es capturen sobre moltes espècies de crucíferes (vegeu 26; 34; 44), a la primavera i l'estiu.

152. *P. dulcamare* (Koch, 1803)

Barcelona: Hostalets de Balenyà (102), la Garriga, Aiguafreda de Dalt, Sant Vicenç de Torelló: Vila-seca, Gualba de Baix (P.), Santa Fe del Montseny (MZB, P.). Lleida: el Portilló de Bossost a la Vall d'Aran (86).

Espècie de corologia euroasiàtica (34; 52). No coneixem més citacions espanyoles que les de Catalunya i la de Terol (110), però és molt probable que també visqui a altres regions de la meitat nord. Oliveira (1894) la cita de Portugal sense indicar localitats. Els adults es col·lecten a llocs humits i ombrejats sobre *Solanum dulcamara* L. (Solanaceae), des del març fins a l'agost.

153. *P. fusiformis* (Illiger, 1807)

Barcelona: la Garriga (P.). Tarragona: Capafonts (MZB), la Riba (P.).

Espècie de la Mediterrània occidental i central: Espanya, Itàlia, Croàcia, Marroc, Algèria, Tunísia i illes tirrèniques (52). Fou descrita de Coimbra a Portugal, però també és citada de la Corunya (80), Ciudad Real (P.), la

serra de Cazorla a Jaén (31), Càceres (10), la serra de Guadarrama a Madrid (10; 46; 107), Cadis i Granada (94), Màlaga (9; 62) i Almeria (P.). Malgrat que Jolivet (1953) la indica de Mallorca, no hem pogut confirmar aquesta citació. Té un trofisme sobre *Sinapis arvensis* L., *S. pubescens* L. i les *Brassica oleracea* L. (64), de la família Brassicaceae. Els adults es troben a la primavera.

154. *P. gibbosus* Allard, 1860

Barcelona: la Batlloria (C. Segarra leg.).

Espècie de distribució mediterrània, indicada també a la península Ibèrica (34; 52) sense concretar localitat. Biondi (1991) l'esmenta de dos llocs a Cadis. Heyden (1870) i Oliveira (1894) indiquen dues citacions al nord de Portugal. Té unes afinitats tròfiques dubtoses, perquè està assenyalada de plantes molt distintes: Poaceae i Brassicaceae (34; 44). Els exemplars catalans foren capturats pel maig.

155. *P. hispanus* Heikertinger, 1911

Lleida: l'Artiga de Lin a la Vall d'Aran (P.) det. S. Doguet.

Espècie descrita d'Astúries (54), però que també s'ha trobat a dues localitats dels Pirineus atlàntics a França (34). Biondi (1991) l'assenyala de LLeó i de Salamanca, i nosaltres l'hem col·lectada també a LLeó (90) sobre una crucífera indeterminada. L'únic exemplar català d'aquesta espècie el capturàrem pel juny.

156. *P. hospes* Wollaston, 1854

Barcelona: la Garriga, Blanes (P.). Pirineus orientals: Colliure (34).

Espècie mediterrània i de les illes atlàntiques, que s'estén cap al sud fins al Hoggar a Algèria i a l'est fins a l'Aràbia Saudita (44; 52). A la península Ibèrica s'ha citat de Ciudad Real i Còrdova (57), Màlaga (18), Alacant, Almeria i Màlaga (9), Granada i una

altra vegada Màlaga (36). Els adults es capturen a França sobre plantes Brassicaceae dels gèneres *Diplotaxis* i *Sinapis* (34). Les dates de recol·lecció dels exemplars catalans són d'abril i maig.

157. *P. instabilis* (Foudras, 1860)

Barcelona: la Garriga (P.). Girona: Llívia (P.).

Espècie europea i mediterrània (34; 44; 52). A la península Ibèrica s'ha citat també de Màlaga (36), i erròniament confosa amb *P. hispanus* de la Vall d'Aran (86), però ha de viure a bastants més punts que els coneguts actualment. S'alimenta de moltes espècies de crucíferes dels gèneres: *Alyssum*, *Aurinia*, *Barbarea*, *Berteroa*, *Erysimum*, *Iberis*, etc. (34; 44). Les dates de captura d'adults a Catalunya són d'abril i agost.

158. *P. laevicollis* (Dufour, 1851) (= *P. nucea* Illiger, 1807)

Lleida: Valartiés i l'Artiga de Varradós a la Vall d'Aran (86). Girona: Planès (C. Segarra leg.). Pirineus orientals: Targasona, Ossejà (34).

Espècie ibèrica, que s'estén també per la meitat sud de França i arriba al Marroc (34; 52). Heikertinger (1926) la indica de Lleó, Madrid, Ciudad Real i Andalusia a Espanya, i de Coimbra a Portugal. Bastazo *et al.* (1993) d'Osca i de Ciudad Real. Les plantes hostatjadores sembla que són crucíferes dels gèneres *Diplotaxis* i *Rhynchosinapis* (34). Les dates de captura dels exemplars catalans són de juliol i agost.

159. *P. luteolus* (Müller, 1776)

Girona: Olot (MZB in coll. P.) det. B. Gruev.

Té una corologia europea i mediterrània, que comprèn la península Ibèrica (34; 52) i Balears (64), tot i que aquesta darrera citació és molt dubtosa i s'hauria de confirmar. No l'hem vista de cap altra localitat ibèrica. El seu

trofisme és mal conegut perquè s'ha indicat de Lythraceae, Poaceae, Fagaceae, Salicaceae, Solanaceae, Ulmaceae, etc., entre altres plantes (34), un espectre tròfic que sembla massa heterogeni perquè correspongui a la realitat.

160. *P. marcidus* (Illiger, 1807)

Barcelona: el Prat de Llobregat: Far (68), el Prat de Llobregat (MZB, P.), Castelldefels (MZB). Tarragona: delta de l'Ebre: Trabucador (T. Yélamos leg.) i Riumar (P.). Girona: Castelló d'Empúries (28, sub *Haltica marcidus*).

Espècie europea i mediterrània pròpia de les zones costaneres (52). Bastazo *et al.* (1993) l'esmenten d'Almeria, Màlaga, Cadis, i de l'Algarve a Portugal; Novoa *et al.* (1998) de la Corunya; Oliveira (1894) l'assenyala de Figueira da Foz a Portugal, i Jolivet (1953) de les Balears. No és una espècie rara. Els adults es col·lecten de maig a juliol sobre *Cakile maritima* Scop. (Brassicaceae), però a la resta d'Europa a part d'aquesta hostatjadora principal, també viuen sobre d'altres crucíferes: *Cochlearia*, *Crambe*, *Lobularia* i *Sisymbrium* (26).

161. *P. milleri* Kutschera, 1864 ssp. *lindbergi* Madar & Madar, 1964

Barcelona: Garraf, Collsuspina, Sant Miquel Sesperxes (P.). Tarragona: Valls (MZB in coll. P.).

Subespècie d'Espanya, el Marroc i Algèria (52). A la península Ibèrica s'ha assenyalat de la serra de Cazorla a Jaén (31), Ciudad Real (88), Albarrasí a Terol (83), Cadis (10), Màlaga i Granada (9; 36). No obstant això, l'estatus d'aquesta taxó a Espanya és discutible, com destaca Bastazo (1984). No es coneixen dades sobre les seves possibles plantes hostatjadores, però molt probablement seran crucíferes.

162. *P. napi* (Fabricius, 1792)

Barcelona: la Garriga, Collsuspina, Tavertet (P.). Tarragona: Valls (P.). Lleida: el Portilló de

Bossost, a la Vall d'Aran (86). Girona: Queralbs: la Farga, Llívia, Sant Pere Pescador (P.).

Euroasiàtica (34; 52). A Espanya es coneix de Lugo (37), Astúries (62), Castelló i València (107), la serra d'Albarrasí a Terol (83), Palència (10), Albacete, Granada i Màlaga (9), de la serra de Guadarrama a Madrid (46) i de la Corunya a Galícia (80). A més a més, Oliveira (1894) i Seabra (1943) l'assenyalen de bastantes localitats del nord i centre de Portugal. S'alimenta de moltes espècies de Brassicaceae, dels gèneres *Alliaria*, *Barbarea*, *Brassica*, *Cardamine*, *Crambe*, *Nasturtium* i *Rorippa* (34), i també de *Coincya* i *Sinapis* (26), però a Catalunya principalment de *Nasturtium officinale* L. Les dates de captura al Principat van des d'abril fins a novembre.

163. *P. pallidipennis* Rosenhauer, 1856

Barcelona: Castelldefels (P.). Tarragona: Valls (MZB). Girona: Armentera (P.).

Espècie mediterrània descrita de Màlaga (52). A Espanya és citada també de Cadis (9; 32), Almeria (9) i de les illes Balears (64; 84). L'hem col·lectada a zones litorals sobre *Reseda alba* L. (Resedaceae), *Cakile maritima* Scop. i *Matthiola sinuata* L. (Brassicaceae). Les dates de captura dels adults són de maig, juny i setembre.

164. *P. picinus* (Marsham, 1802)

Girona: Sant Jaume de Llierca (P.) det. B. Gruev.

Té una corologia del nord i el centre d'Europa (52). Aquesta és l'única cita ibèrica de l'espècie com assenyalen Gruev & Döberl (1997). L'exemplar català pertany a la ab. *melanophthalma* (Duft.). Els adults s'han assenyalat d'alimentació polífaga (34), tot i que a Anglaterra mengen només la Lythraceae *Lythrum salicaria* (26), però es desconeixen les plantes hostatjadores de les larves.

165. *P. puncticollis* Rosenhauer, 1856

Barcelona: el Prat de Llobregat (T. Yélamós leg.). Girona: Sant Pere Pescador (P.), aiguamolls de l'Empordà (T. Yélamós leg.).

Espècie mediterrània descrita de Màlaga (52). Es coneix d'unes poques localitats espanyoles a part de la típica: la serra de Cazorla a Jaén (22; 31), serra de Guadarrama a Madrid (46) i Mallorca, a les Balears (64). Les seves presumes plantes hostatjadores són molt heterogènies: *Centaurea* sp. (Asteraceae), *Apocynum venetum* L. (Apocynaceae), *Oenothera biennis* L. (Onagraceae) i diverses Poaceae dels gèneres *Ammophila*, *Calamagrostis* i *Stipa* (34). Les dates de captura dels exemplars catalans són de maig, juny i desembre.

166. *P. pyrenaicus* (Heikertinger, 1921)

Pirineus orientals: Sorède, coll d'Ouillat (34).

Espècie dels Pirineus i dels Alps occidentals (52), que Biondi (1991) ha assenyalat d'Àvila i García-Ocejo *et al.* (1992) de la serra de Gredos també a Àvila.

167. *P. thlaspis* Foudras, 1860

Barcelona: Gualba de Baix (P.). Girona: Sils (98). Andorra: Santa Coloma (J. Pujadé leg.). Pirineus orientals: Portè, Osseja, Targasona, Estavar, Nahuja (34).

Té una corologia europea central i meridional (34). Es coneix també de la serra d'Albarrasí, a Terol (83) i de la Sierra de las Nieves, a Màlaga (9). Viu sobre bastantes espècies de Brassicaceae dels gèneres: *Cardaria*, *Iberis*, *Isatis*, *Lepidium*, *Thlaspi* i *Turritis* (34). Les dates de captura a Catalunya van des d'abril fins a octubre.

168. *P. toelgi* Heikertinger, 1914

Lleida: Saut deth Pish i Valartiés a la Vall d'Aran (86). Pirineus orientals: Targasona, Nahuja (34).

Espècie de les muntanyes d'Europa central,

que s'estén fins a Ucraïna i els Balcans (52). Doguet (1994) l'assenyala a Espanya també de la Serralada Cantàbrica i de la serra d'Albarrasí; i segons aquest mateix autor s'alimenta de crucíferes del gènere *Biscutella*, en particular *B. laevigata* L. Les dates de captura dels exemplars aranesos són de juny i d'agost.

169. *P. vindobonensis* Heikertinger, 1921
Pirineus orientals: Osseja (34).

Espècie de distribució europea que arriba fins a Turquia (52). No es coneix de cap altra localitat ibèrica. La seva planta hostatjadora sembla que és *Erysimum virgatum* Roth. (Brassicaceae) segons Doguet (1994).

Sphaeroderma Stephens, 1831

170. *S. rubidum* (Graëlls, 1858)

Barcelona: Sant Sadurní d'Anoia, Sant Martí de Tous, la Garriga, Balenyà: Gorg Negre, Sant Miquel Sesperxes, Roda de Ter, Cantonigròs, Sant Joan de les Abadesses, Collada de Santigosa, Gualba de Baix (P.), Sant Llorenç de Munt (Espuny leg.). Tarragona: els Motllats (1), l'Albiol (98), Alió, Querol, Sant Magí de Brufaganya (P.). Girona: Olot (MZB), Empúries, l'Escala, Colomers, Espinelves (P.).

Espècie europea i mediterrània, que arriba cap l'oest fins a l'illa de Madeira (52). És citada de moltes localitats de Portugal (9; 81; 104), les illes Balears (64), Màlaga (62), la serra de Cazorla a Jaén (31), Càceres (10), la serra de Guadarrama a Madrid (46), Albacete, Còrdova, Granada, Màlaga i Cadis (9) i la Corunya (80). És plaga per als conreus de carxofes, *Cynara scolymus* L. (38), i viu també sobre molts cards dels gèneres *Carduus*, *Carthamus*, *Centaurea*, *Cirsium*, *Onopordum* i *Arctium* (Asteraceae), com indica Doguet (1994). Els adults són molt abundants i es col·lecten durant quasi tot l'any, excepte a l'hivern.

171. *S. testaceum* (Fabricius, 1775)

Barcelona: Sant Cugat del Vallès: vall de Sant Medir (3), Vic (T. Yélamos leg.; P.), Balenyà: Gorg Negre, Collsuspina, Sant Vicenç de Torelló: Vila-seca, coll de Bracons, Sant Julià de Cabrera, Cantonigròs (P.). Tarragona: Querol (P.). Lleida: Alfarràs, coll de Jou (P.), vall de Toran a la Vall d'Aran (86). Girona: Vidrà, Sant Pere Pescador, Planès (P.).

Espècie distribuïda per quasi tot Europa i que arriba cap a l'est fins a l'Azerbaitjan (52). A Espanya l'hem col·lectada a Navarra, Saragossa, Terol, Sòria (P.), LLeó (90), i s'ha assenyalat també a Galícia (38). Sembla doncs, limitada a la meitat septentrional. És citada de Mallorca, a les illes Balears (64), però molt probablement de forma errònia. La major part dels exemplars adults capturats a Catalunya es trobaven sobre *Cirsium* spp. (Asteraceae) i les seves dates de captura van des de maig fins a octubre.

Agraïments

Aquest treball ha estat possible gràcies a la col·laboració de moltes persones que m'han comunicat o cedit els exemplars d'alticins fruit de les seves captures. He de citar en primer lloc a la Dra. C. Segarra (Univ. de Barcelona) per totes les col·lectes que dugué a terme durant la seva tesi doctoral, i en segon lloc també als Drs. J. Pujadé i T. Yélamos (Univ. de Barcelona i Museu de Zoologia de Barcelona, respectivament), la Dra. G. Bastazo (Màlaga), els Srs. J. i E. Vives (Terrassa), A. Viñolas (Barcelona), M. Döberl (Abensberg) i F. Fritzlar (Jena). El Drs. M. Biondi (Coppito), B. Gruev (Plovdiv) i el Sr. S. Doguet (París), els quals varen tenir l'amabilitat de determinar-me diverses espècies difícils d'identificar. Finalment, J. Gómez-Zurita m'ajudà diverses vegades en la composició del manuscrit. Treball

realitzat amb fons del projecte DGICYT PB95-0235 del Ministeri d'Educació i Cultura d'Espanya.

Bibliografia

- ALONSO DE MEDINA, E. 1982. Notas sobre la entomofauna de la Sierra de Prades (Tarragona). Crisomélidos I. *Publ. Dept. Zool. Barcelona* 7: 77-79. (1)
- ARBEOLA, A.; HERRERA, L. & JORDANA, R. 1981. *Fauna de Navarra-1. Coleópteros Crisomélidos*. Univ. de Navarra, Ediciones y Libros S.A. Pamplona. (2)
- ASCASO, C. 1984. Contribució al coneixement de la coleopterofauna de la Vall de Sant Medir (Barcelona). *III Sessió Entom. ICHN-SCL*: 49-55. (3)
- BALCELLS, E. 1954. Sobre la distribución geográfica de *Altica lythri* subespecie *ampelophaga* Guerin-Meneville. *Publ. Inst. Biol. Apl.* 18: 5-41. (4)
- BASELGA, A. & NOVOA, F. 1998. Citas nuevas o interesantes de Chrysomelidae (Coleoptera) del Noroeste peninsular. *Boln. Asoc. esp. Ent.* 22: 246-248. (5)
- BASTAZO, G. 1984. *Sistemática, trofismo y corología de los Chrysomelidae (Coleoptera) de la Sierra de las Nieves (Málaga, Sur de España)*. Memoria de Licenciatura. Univ. de Málaga. (6)
- BASTAZO, G. 1997. *El género Longitarsus Berthold, 1827 (Coleoptera Chrysomelidae) en la Península Ibérica: aspectos taxonómicos, sistemáticos y biológicos*. Tesis doctoral. Univ. de Granada. (7)
- BASTAZO, G. & VELA, J.M. 1985. Notas corológicas, tróficas y sistemáticas sobre *Longitarsus* (Col. Chrys. Alticinae) del Sur de la Península Ibérica. *Actas II Congreso Ibérico de Entomología. Bol. Soc. port. Ent.* 2. Suplem. 1: 151-163. (8)
- BASTAZO, G.; VELA, J.M. & PETITPIERRE, E. 1993. Datos faunísticos sobre Alticinae ibéricos. *Bol. Asoc. esp. Ent.* 17: 45-69. (9)
- BIONDI, M. 1991. Note faunistiche, tassonomiche ed ecologiche su alcune specie di Chrysomelidae Alticinae della Penisola Iberica.(Col.). *Eos* 66: 161-172. (10)
- BIONDI, M. 1996. Proposal for an ecological and zoogeographical categorization of the Mediterranean species of the flea beetle genus *Longitarsus* Berthold. A: *Chrysomelidae Biology vol. 3: General Studies* (P.H.A. Jolivet i M.L. Cox eds.), p. 13-35. SPB Academic Publishing, Amsterdam. (11)
- CAILLOL, H. 1914. Catalogue des Coléoptères de Provence 3e partie. *Mém. Soc. linn. Provence*. Chrysomelidae Alticinae: 504-573. (12)
- CHAMPION, G. C. 1903. An entomological excursion to Béjar, Central Spain. *Trans. Ent. Soc. Lond.* 1903: 165-182. (13)
- CHAMPION, G. C. & CHAPMAN, 1904. An entomological excursion to Moncayo, N. Spain, with some remarks on the habits of *Xyloborus dispar* Fabr. *Trans. Ent. Soc. Lond.* 1904: 81-98. (14)
- CHAMPION, G. C. & CHAPMAN, 1907. Entomology in NW Spain (Galicia and Leon). *Trans. Ent. Soc. Lond.* 1907: 147-171. (15)
- COBOS, A. 1949. Datos para el Catálogo de los Coleópteros de España. Especies de los alrededores de Málaga. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.* 47: 563-609. (16)
- COBOS, A. 1954. Coleópteros de Sierra Nevada (familias Cerambycidae y Chrysomelidae). *Arch. Inst. Aclimat. Almería* 2: 139-155. (17)
- COBOS, A. 1958. Datos para el Catálogo de los Coleópteros de España. Especies de los alrededores de Málaga. (Adiciones y correcciones a la lista de 1949). *Graellsia* 16: 3-8. (18)
- CODINA PADILLA, F. 1960. Apuntes sobre Chrysomelidae ibero-marroquíes. *Graellsia* 18: 37-50. (19)
- CODINA PADILLA, F. 1961. Apuntes sobre Chrysomelidae ibero-marroquíes (Coleoptera). *Graellsia* 19: 45-57. (20)
- CODINA PADILLA, F. 1963a. Apuntes sobre Chrysomelidae ibero-marroquíes (Coleoptera). *Graellsia* 20: 69-77. (21)
- CODINA PADILLA, F. 1963b. Nota sobre Chrysomelidae (Coleoptera) ibéricos. Material colectado por A. Cobos en Sierra Harana (Granada) y Sierra Cazorla (Jaén). *Arch. Inst. Aclimat. Almería* 12: 43-48. (22)
- CORREA DE BARROS, J. M. 1896. Subsídios para o estudo da fauna entomológica transmontana. Coleópteros do Conselho de Sabrosa. *Ann. Sc. Nat. Porto*, 3: 39-44, 186-194. (23)
- CORREA DE BARROS, J. M. 1913. Adições ao Catalogo dos Coleópteros de Portugal. *Broteria (ser. Zool.)*, Coimbra 11: 115. (24)
- CORREA DE BARROS, J. M. 1928. Coleópteros da Mata de Leiria. *Mem. Estud. Mus. Zool. Univ. Coimbra*, ser. 1(14): 5-14. (25)
- COX, M. L. 1998. The genus *Psylliodes* Latreille (Chrysomelidae: Alticinae) in the U.K. with keys to the adults of all species and to the larvae of those species feeding on Brassicaceae. *The Coleopterist*, 7: 33-65. (26)
- CUNÍ, M. 1880. Excursión entomológica y botánica a San Miguel del Fay, Arbucias y cumbre del Montseny. *An. R. Soc. Esp. Hist. Nat.* 9: 205-242. (27)
- CUNÍ, M. 1885. Excursión entomológica a varias localidades de la provincia de Gerona. *An. R. Soc. Esp. Hist. Nat.* 14: 51-74. (28)
- CUNÍ, M. 1888. Insectos recogidos en los alrededores de Barcelona. *An. R. Soc. Esp. Hist. Nat.* 17: 131-191. (29)
- CUNÍ, M. 1896. Fauna entomológica de la villa de Calella (Barcelona). *An. R. Soc. Esp. Hist. Nat.* 26: 281-339. (30)
- DACCORDI, M. & PETITPIERRE, E. 1977. Coleópteros Crisomélidos de la Sierra de Cazorla (Jaén) y descripción de una nueva especie de *Clytra* Laich. (Coleoptera, Chrysomelidae). *Miscel. Zool.* 4: 225-237. (31)
- DIECK, G. 1870. Eine entomologische wintercampagne in Spanien. *Berl. Ent. Zeitschr.* 14: 145-184. (32)

- DOGUET, S. 1974. Contribution à l'étude des Altises de la faune paléarctique. Notes diverses et description de deux espèces nouvelles. *L'Entomologiste* 30: 121-128. (33)
- DOGUET, S. 1994. *Coléoptères Chrysomelidae vol. 2. Alticinae*. Faune de France 80. Féd. Fr. Soc. Sci. nat. Paris. (34)
- DOGUET, S. & TEMPÈRE, G. 1975. Contribution à l'étude faunistique et systématique des Alticinae de la Faune de France (Col. Chrysomelidae). *L'Entomologiste* 31: 220-226. (35)
- DOGUET, S.; BASTAZO, G.; BERGEAL, M. & VELA, J.M. 1996. Contribution à l'étude des Chrysomelidae d'Andalousie (Coleoptera). *Nouv. Rev. Ent. (N.S.)*, 13: 315-323. (36)
- DOMÍNGUEZ GARCÍA-TEJERO, F. 1955. Halticinos de interés agrícola. *Bol. Patol. Veg. Ent. Agr.* 21: 343-393. (37)
- DOMÍNGUEZ GARCÍA-TEJERO, F. 1989. *Plagas y enfermedades de las plantas cultivadas 8ª ed.* Ediciones Mundi-Prensa. Madrid. (38)
- ESPAÑOL, F. 1964. Sobre el poblamiento entomológico de las islas Medes. *Publ. Inst. Biol. Apl.*, 36: 71-96. (39)
- FUENTE, J. M. de la, 1910. Datos para la fauna de la provincia de Ciudad Real. *Bol. Soc. Esp. Hist. Nat.* 10: 442-449. (40)
- FUENTE, J. M. de la, 1919. Lista inédita de coleópteros de España. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.* 19: 178-188. (41)
- FURTH, D. G. 1979a. Zoogeography and host plants of *Longitarsus* in Israel, with descriptions of six new species (Coleoptera; Chrysomelidae). *Israel J. Entomol.* 13: 79-124. (42)
- FURTH, D. G. 1979b. Zoogeography and host plant ecology of the Alticinae of Israel, especially *Phyllotreta*; with descriptions of three new species (Coleoptera: Chrysomelidae). *Israel J. Zool.* 28: 1-37. (43)
- FURTH, D. G. 1983. Alticinae of Israel: *Psylliodes* (Coleoptera: Chrysomelidae). *Israel J. Entomol.* 17: 35-58. (44)
- FURTH, D. G. 1985. Alticinae of Israel: *Chaetocnema* (Coleoptera: Chrysomelidae). *Israel J. Entomol.* 19: 67-83. (45)
- GARCÍA-OCEJO, A. & GURREA, P. 1995. Los crisomélidos de la Sierra de Guadarrama (España central). *Bol. Asoc. esp. Ent.* 19: 51-68. (46)
- GARCÍA-OCEJO, A.; GURREA, P. & PETITPIERRE, E. 1992. Chrysomelidae (Coleoptera) de la sierra de Gredos (Sistema Central): Nuevos datos faunísticos, ecológicos y fenológicos. *Misc. Zool.* 26: 81-92. (47)
- GÓMEZ-ZURITA, J.; SACARÉS, A. & PETITPIERRE, E. 1996. Chrysomelidae de sa Dragonera. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 39: 129-134. (48)
- GONZÁLEZ DE ANDRÉS, C. 1934. Insectos perjudiciales a la plantas cultivadas en Galicia. *An. Asoc. Progr. Ciencias* 1: 829-837. (49)
- GÓRRIZ, R. 1902. Coleópteros de la Conca del Ebro. *Bol. Soc. Arag. Cienc. Nat.* 1: 180-186. (50)
- GRUEV, B. 1973. Über die einheit der *Longitarsus lycopigruppe* und der *Longitarsus obliteratus* gruppe mit nötizen über verbreitung, nomenklatur und diagnostische merkmale einiger arten, sowie beschreibung von zwei neuen arten (Coleoptera, Chrysomelidae). *Trav. Sci. Univ. Plovdiv, Biol.* 11: 105-124. (51)
- GRUEV, B. & DÖBERL, M. 1997. General distribution of the flea beetles in the Palaearctic Subregion (Coleoptera, Chrysomelidae: Alticinae). *Scopolia, Mus. Hist. Nat. Sloveniae* 37: 1-496. (52)
- GURREA, P.; SANZ BENITO, M. J. & GARCÍA-OCEJO, A. 1991. Contribución al conocimiento de los Crisomélidos de la Sierra de Alcaraz (Albacete). *Jornadas del Medio Natural Albacetense*. Instituto de Estudios Albacetenses de la Exema. Diputación de Albacete, ser. 3(1). 171-174. (53)
- HEIKERTINGER, F. 1911. Halticinae. *Fauna Germanica IV* (E. Reitter ed.): 143-212. K.G. Lutz' Verlag. Stuttgart. (54)
- HEIKERTINGER, F. 1913. Skizzen zur systematik und nomenklatur der paläarktischen Halticinen. 17, *Longitarsus nigrocillus* Motsch. und *longipennis* Kutschera. 18, *Longitarsus scrobipennis* Hktgr. nov. spec. *Ent. Blätt.* 9: 27-32. (55)
- HEIKERTINGER, F. 1914. Biogeographische Skizzen über paläarktischen Halticinen. *Entomol. Mitt.* 3: 18-23. (56)
- HEIKERTINGER, F. 1916. Zur kenntnis der Halticinen-gattung *Psylliodes*. *Entomol. Blätter* 12: 29-47. (57)
- HEIKERTINGER, F. 1926. Bestimmungstabelle der Halticinen-gattung *Psylliodes* aus dem paläarktischen Gebeite. II. Die hellfarbigen Arten. *Koleopt. Rundschau* 12: 101-138. (58)
- HEIKERTINGER, F. 1941. Bestimmungstabelle der paläarktischen *Phyllotreta*-Arten. *Koleopt. Rundschau* 27: 15-64. (59)
- HEIKERTINGER, F. 1950. Bestimmungstabellen europäischer käfer 82. Fam. Chrysomelidae. Sufam. Halticinae. Gattung *Crepidodera*-Verwandschaft weitesten Sinnes. *Koleopt. Rundschau* 31: 15-146. (60)
- HEIKERTINGER, F. 1951. Bestimmungstabelle der paläarktischen Arten der Gattungen *Podagrica* Foudr., *Mantura* Steph. und *Chaetocnema* Steph. *Koleopt. Rundschau* 32: 1-84. (61)
- HEYDEN, L. von, 1870. Entomologische reise nach dem südlichen Spanien der Sierra Guadarrama und Sierra Morena, Portugal und den Cantabrischen Gebirgen. *Berl. Ent. Zeitschr.* 14: 1-176. (62)
- HEYDEN, L. von, 1880. Verzeichnifs von Coleopteren aus Asturien. *Deutsche Ent. Zeitschr.* 24: 281-304. (63)
- JOLIVET, P. 1953. Les Chrysomeloidea des Iles Baléares. *Mem. Inst. Roy. Sci. Nat. Belgique* 2 (50): 1-88. (64)
- KRÁL, J. 1965. Eine neue *Aphthona*-Art aus Spanien. *Misc. Zool.* 2: 131-132. (65)
- KRÁL, J. 1966. Zur kenntnis der *Altica*-Arten. 4. *Ent. Blätter* 62: 159-168. (66)
- KRÁL, J. 1976. Zur ketnnis der *Altica*-Arten. 6. *Ent. Blätter* 72: 61-63. (67)
- LAGAR, A. 1970. Coleópteros del delta del río Llobregat. 7ª nota. *Graellsia* 26: 43-58. (68)
- LEONARDI, C. 1973. Note chorologiche e tassonomiche su alcuni *Longitarsus* con citazione di due

- specie nuove per l'Italia (Col. Chrysomelidae). *Atti Soc. ital. Sci. nat. Museo civ. Stor. nat. Milano* 114: 5-42. (69)
- LEONARDI, C. & DOGUET, S. 1990. Studio critico sui *Longitarsus* del gruppo *pratensis* (Panzer) (Col. Chrysomelidae). *Atti Soc. ital. Sci. nat. Museo civ. Stor. nat. Milano* 120: 291-306. (70)
- LUNA DE CARVALHO, E. 1950. Contribuições para inventário da fauna lusitânica. Insecta. Adidamento ao inventário dos Coleópteros do Dr. A.F. Seabra. *Mem. Est. Mus. Zool. Univ. Coimbra* 203: 1-24. (71)
- MARTÍNEZ SÁEZ, F. 1873. Coleópteros de Conca. *An. R. Soc. Esp. Hist. Nat.* 2: 74-75 (Chrysomelidae). (72)
- MARTÍNEZ SÁEZ, F. 1883. Coleópteros de España recolectados por M. Laguna. *An. R. Soc. Esp. Hist. Nat.* 12: 18-32. (73)
- MAS DE XAXARS, J.M. 1902. Contribució a la fauna coleopterològica de Catalunya. Coleòpters recollits a la Gleva. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.* 2: 91-92. (74)
- MEDINA, M. 1895. Coleópteros de Andalucía del Museo de Historia Natural de Sevilla. *An. R. Soc. Esp. Hist. Nat.* 24: 25-61. (75)
- MORAGUES, F. 1889. Coleópteros de Mallorca. *An. R. Soc. Esp. Hist. Nat.* 28: 11-34. (76)
- NAVÁS, L. 1902. Faúna entomològica estival de Brihuega (Guadalajara). *Bol. Soc. Arg. Cienc. Nat.* 1: 213-230. (77)
- NAVÁS, L. 1924. Excursió entomològica al Cabrerès (Girona-Barcelona) del 8 al 18 de juliol de 1923. *Treb. Mus. Cienc. Nat. Barcelona* 4(10): 1-59. (78)
- NAVÁS, L. 1929. Excursiones por la provincia de Gerona en julio y agosto de 1928. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.* 29: 27-48. (79)
- NOVOA, F.; BASELGA, A. & CAMPOS, A. 1998. Inventario de coleópteros (Carabidae, Staphylinidae y Chrysomelidae) de los sistemas dunares y lagunares del Parque Natural de Corrubedo (Galicia, noroeste de la Península Ibérica). *Nova Acta Cientif. Compostelana (Biología)*, 8: 281-295. (80)
- OLIVEIRA, M.P. de, 1894. *Catalogue des insectes du Portugal. Coléoptères*. Imprenta da Univ. Coimbra. Coimbra. (81)
- PALMER, M. & PETITPIERRE, E. 1993. Els coléopters de Cabrera: llista faunística i perspectives d'estudi. A: *Història Natural de l'arxipèlag de Cabrera* (J.A. Alcover, J. Fornós i E. Ballesteros eds.). Edit. Moll-CSIC. Palma de Mallorca, p. 383-407. (82)
- PETITPIERRE, E. 1981. Chrysomelidae (Coleoptera) de la Sierra de Albarracín (Terol). *Bol. Asoc. esp. Ent.* 4: 7-18. (83)
- PETITPIERRE, E. 1985. Notas faunísticas y ecológicas sobre Chrysomelidae (Coleoptera) de Mallorca y Catalunya. *Boll. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 29: 31-36. (84)
- PETITPIERRE, E. 1988. Catàleg dels Coleòpters Crisomèlids de Catalunya, III. Chrysomelinae i Galerucinae. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat. (Secc. Zool.* 7) 55: 79-100. (85)
- PETITPIERRE, E. 1994. Estudi faunístic i ecològic dels Coleòpters Crisomèlids de la Vall d'Aran. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.* 62: 77-108. (86)
- PETITPIERRE, E. 1997. Los Chrysomelidae (Coleoptera) del Moncayo (Aragón). *Zapateri Revta. aragon. ent.* 7: 273-280. (87)
- PETITPIERRE, E. & DOGUET, S. 1981. Capturas nuevas o interesantes de coleópteros Chrysomelidae para la Península Ibérica. *Nouv. Rev. Ent.* 11: 165-178. (88)
- PETITPIERRE, E. & DOGUET, S. 1986. Crisomèlids nuevos para la fauna de Mallorca. *Ses. Entom. ICHN-SCL* 4: 125-129. (89)
- PETITPIERRE, E. & GÓMEZ-ZURITA, J. 1998. Los Chrysomelidae de LLeó; NO de España (Coleoptera). *Nouv. Rev. Ent. (N.S.)* 15: 13-26. (89)
- PETITPIERRE, E. & PALMER, M. 1993. Noves aportacions a la fauna coleopterològica de les Illes Balears. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 36: 77-82. (90)
- REDONDO, A. 1913. Contribution à la faune coléopterologique d'Andalousie. *Broteria (ser. Zool.)* 11: 54-63. (92)
- REDONDO, A. A. 1915. Coleópteros de Salamanca. *Broteria (ser. Zool.)* 13: 14-48. (93)
- ROSENHAUER, W.G. 1856. *Die thiere Andalusiens nach dem Resultate einer Reise zusammengestellt*. Erlangen, pp. 307-345 (Chrysomelidae). (94)
- SEABRA, A. F. 1942. Aditamento ao catalogo dos coleópteros de Portugal do Dr. Manuel Paulino de Oliveira. *Mem. Mus. Zool. Univ. Coimbra ser.* 1(136): 1-33. (95)
- SEABRA, A. F. 1943. Contribuições para o inventario da fauna lusitânica. Insecta. Coleoptera. *Mem. Est. Mus. Zool. Univ. Coimbra* 142: 100-108. (96)
- SEGARRA, C. & PETITPIERRE, E. 1982. Preliminary data on the chromosomes of European Alticinae (Coleoptera, Chrysomelidae). *Spixiana suppl.* 7: 29-37. (97)
- SEGARRA, C. & PETITPIERRE, E. 1985. A new contribution to the knowledge of chromosomes of the European Alticinae (Coleoptera, Chrysomelidae). *Cytobios* 43: 23-30. (98)
- SEGARRA, C. & PETITPIERRE, E. 1988a. New chromosomal data in European fleabeetles (Coleoptera, Chrysomelidae). *Chrom. Inform. Serv.* 44: 3-5. (99)
- SEGARRA, C. & PETITPIERRE, E. 1988b. Chromosomes of sixteen European species of *Longitarsus* fleabeetles. *Genetica* 76: 203-208. (100)
- SEGARRA, C. & PETITPIERRE, E. 1989a. Chromosome number and sex-chromosome system in two species of *Chaetocnema* (Coleoptera, Chrysomelidae, Alticinae). *Chrom. Inform. Serv.* 47: 9-11. (101)
- SEGARRA, C. & PETITPIERRE, E. 1989b. Cytogenetic diversity in the European *Psylliodes* fleabeetles (Coleoptera, Chrysomelidae). *Hereditas* 110: 169-174. (102)
- SEGARRA, C. & PETITPIERRE, E. 1990. Chromosomal survey in three genera of Alticinae (Coleoptera, Chrysomelidae). *Cytobios* 64: 169-174. (103)

-
- SERRANO, A. R. M. 1981. *Contribuição para o estudo dos coleópteros do Parque Natural da Arrábida*. Serviço Nacional de Parques, Reservas e Património Paisagístico. Lisboa. (104)
- SERRANO, A. R. M. 1984. *Contribuição para a inventariação dos coleópteros de Portugal*. Estação Agronómica Nacional. Oeiras. (105)
- TENENBAUM, S. 1915. *Fauna Koleopterologiczna wysp Balearskich*. Z. Pracowni Biologicznej. Warszawa. (106)
- TORRES SALA, J. 1962. *Catálogo de la colección entomológica «Torres Sala» de coleópteros y lepidópteros de todo el mundo*. Diputación Provincial de Valencia. València. (107)
- UHAGÓN, S. 1887. Coleópteros de Badajoz, 3ª parte. *An. R. Soc. Esp. Hist. Nat.* 16: 373-404. (108)
- VILARRUBIA, A. & ESPAÑOL, F. 1933. Entomología de Menorca. *Bull. Inst. Cat. Hist. Nat.* 23: 306-315. (109)
- WAGNER, H. 1927. Eine sammelreise nach Zentral-Spanien. *Coleop. Centralblatt.* 2: 101-112. (110)
- WARCHALOWSKI, A. 1969. Über die systematik und verbreitung einiger westpaläarktischer *Longitarsus*-Arten (Coleoptera, Chrysomelidae). *Polskie Pismo ent., Wroclaw* 39: 515-527. (111)
- WARCHALOWSKI, A. 1995. *Chrysomelidae, Stonkowate (Insecta: Coleoptera) 5* (podrodzina. Halticinae: rodzaje *Phyllotreta*, *Aphthona* i *Longitarsus*). Fauna Polski 17. Warszawa. (112)
- WARCHALOWSKI, A. 1996. Übersicht der westpaläarktischen Arten der Gattung *Longitarsus* Berthold, 1827 (Coleoptera: Chrysomelidae: Halticinae). *Genus suppl., Wroclaw*: 1-266. (113)
- ZARIQUIEY, R. 1921. Llista de crisomèlids catalans. *Bull. Inst. Cat. Hist. Nat.* 1: 97-98. (114)